

BEST AVAILABLE COPY

EESTLANE, kolmapäeval, 9. septembril 1964 — Wednesday, Sept. 9, 1964

RVN ootab Tim Bucki rünnakut

Kanada eestlaste võitlusorganisatsiooni perekondlik-õhtu 23. oktoobril.

Rahvusliku Vällsvöltluse Nõukogu juhatus pidas mõõdunud nõdrali koosoleku, kus arutati RVN tegovussaasta lõpuga Dhenduses olevald küsimust. RVN korraline üldkoosolek otsustati kokku kutsuda laupäevaks, 31. oktoobriks. Nädal enne üldkoosolekut korraldatakse reedel, 23. oktoobril Eesti Mäjas traditsiooniliseks saanud RVN perekondlik-õhtu, milleks saadav tulu läheb RVN majanduslikuks toetuseks. Koosolekul kaalutli ka Kanada kommunistide juhi Tim Bucki poolt Tallinna raadio kaudu eestlaste vastu suunetud kallidetungidele vestu astumist, milleks vajaliku vestuaktiooni teostab RVN väliskomisjon.

Kuna Tim Bucki Moskva kutsel Tallinnas viibides on esinud kokku kolme raadiointervjuuga, tungides kallale pagulaseestlastele Kanadas ja lubades eriti noorematele eestlastele kommunistlikku selgustiööd tegema hakata, on RVN juhatus jälginud tema väljaastumi ja arvestab võimalusega, et Venemaa ja Kanada kommunistide poolt alustatakse ühist rünnakut Kanada eestlaste vastu.

Senini ei ole Tim Bucki Kanadas ennast veel väljendanud ja ka Kanada kommunistlikk ajakirjanik on seni valkinud Tim Bucki relisiid Venemaal ja N. Eestis.

See senine, vahkimine võib aga lähendada kommunistide ettevalimistust edaspidiseks väljaastumiseks ja selleks tuleb välitis olla.

RVN juhatus võttis teadmiseks juhatusliikme mag. E. Kareda teadaande tema lahkumisest tervislikest põhjustel RVN juhatusliikme ja rahvuspoliitilise komisjoni esimehe kohtadel. RVN juhatus liikmeks kutsuti E. Kareda asemele esimene kandidaat K. Eerme ja rahvuspoliitilise komisjoni esimeheks komisjoni senine abiesimees U. Jürima. Kuna rahvuskultuuri komisjoni esimees K. Eerme on palunud ennast vabastada rahvuskultuuri komisjoni esimehe kohalt, pandi komisjoni esimehe ülesanded komisjoni senisele sekretäriile E. Salurannale.

Koosolekul andis peasekretär E. Salurand ülevaate RVN majanduslikust olukorras.

RVN majandusliku aastaaruande teakealustamiseks otsustati teosta toetuse kogumine Vabandusfondi raudraamatuga. Kaalu ti ka teisi teid, kuidas RVN tulisid suurendada.

IV Eesti Päevade külmuses, mida USA Eesti Rahvuskomitee otsuse toimuvad New Yorgis 1967. aasta otsustati peakomitee, abiesimeh koha täitmine Kanadast poolt lähtea edasi, kuni III Eesti Päevad viimse üldkoosoleku toimumises Kodumaalt lahkumise 20. aastapäeva lähistamine korraldatakse Torontos kol. A. Rebaste külaskäig puhul 18. septembril toimuvat "tul kodumäale", kus RVN ehit H. Pärkma esineb vastava sõnuluga.

DECLASSIFIED AND RELEASED BY
CENTRAL INTELLIGENCE AGENCY
SOURCES METHODS EXEMPTION 3B2B
NAZI WAR CRIMES DISCLOSURE ACT
DATE 2003 2006

BEST AVAILABLE COPY

K A A S M A A L A S E D !

E T A teatab:

N. Eesti teenekas punakirjanik Rudolf Sirge vastuvõtul
Toronto eestlaste juures.

Esmaspäeval, 21 septembril öhtust kuni teisipäeva varahommikuni toimus RVN juhatuse liikme, Rahvuskultuuri komisjoni esimehe ja Kultuurarhiivi juhataja kirjanik Karl Eerme kodus, eestlaste korterimajas 8 Corinth Gdn. Toronto, saajane koosolek N. Eesti teenelise punakirjaniku ja endise hävituspataljonlase Rudolf Sirge vastuvõtiks, kes nädalavahetusel viibis Torontos N. Liidu kultuuri delegatsiooni li-liikmolisest koosseisust.

Koosviibimisest võtsid osa kirjanik Salme Ekbaum, kirjanduskriitik ja luuletaja Johannes Oja, kirjanik Magda Pihla ja ajakiri "Vaba Eesti" toimetaja Arvo Naclapea, ning veel teisi.

Eesti ajalehti ja rahvuspoliitilist võitlusorganisatsiooni RVN-u sellest koosolekust ei informeeritud, seega ignoreerides mõie olulisi asutisi ja toimide vastutustundetult omapead. - Hiljem aga kuinenedes on need isikud sulgenud informatsiooniks oma suud ja samas pannud käima kõik rattad selleks, et takistada tõe levikut kaasmaalaste hulgas.

Kodumaalt põgenemise 20-dal aastapäeval on Toronto-eestlaste vaimuintelingu rutanud avasüli vastuvõtma kommunistlikku funktsionääri ja astunud sellega sammu, mis killustab meie pagulaste ühtsust ja politilist mõtlemist. - See on otsene välisvõitlusliku tegevuse kahjustamine.

Samal ajal viibis Toronto eestlastel külas meie sõjasangar kolonel A. Rebane, kes oma sõnavõtus esitas selgeid sihtjooni ja meenutas meie põgenemispäeva de töötusi. - Meie võitlusorganisatsioonid on teinud senini oma parima, et et selgitada ja vastu astuda punaste sireenide meelitustele - kuni esmaspäeva öhtu-ni, mil see ühistrinne varises kokku.

Kuna on põhjust arvata, et avalikkusele kuuluv ja vajalik informatsioon lämmatatakse osavõtjate poolt, siis käesolev bülletaän loeb oma kohuseks esitada lühidalt sündmuste käiku.

Pühapäeval, 20 septembril võttis R. Sirge ühenduse Salme Ekbaumiga, teatades et temal on tervitusi ja pakk ülcanda Minni Nurme'lt kodumaalt ja avaldas seejuures soovi kokkusaamiseks ka teiste kirjandusinimestega Torontos, et nende-ga mõtteid vahetada ja anda vajalikku informatsiooni. Sellele järgnevalt võeti vastavad ühendused ja määratati kokkutulek esmaspäeva öhtuks. - Peoperemees Karl Eerme sõidutas R. Sirge "King Edward" hotellist oma korterisse, kus kutsutud seltskond juba ootab. - Millest seal räägiti ja mida seal edasi anti, selle kohata puuduvad üksikasjalised andmed. Teada aga on, et alles teisipäeva hommikul koidu eel lahkus seltskond ja R. Sirge sõidutati tagasi hotelli!

Loeme oma kohuseks esitada faktilisi andmeid, võetuna N. Eesti omadest allikatest, et "kes on kes" sealses kirjanike-funktsionääride peres.

Rudolf Sirge, sünd: 1904.a. Tartus. Alates 1940.a. n.n uue elu ehitaja. ENSV Kirjanike Liidu sekretär. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordeniga "Austuse märk". Minni Nurme, sünd: 1917.a. Viljandimaäl. Siirdus sõja alul koos abikaasa Aadu Hint'iga N. Liitu. Alates 1944.a. ENSV Kirjanike Liidu liige Aadu Hint, sünd: 1910.a. Muhus. Oli 1940.a. juuni põörde aktiivne teostaja. Eesti kirjanduse lülitaja kommunisti. "Kommunist" ja "Viisnurga" toimetaja. Teeneline rahvakirjanik. Autasustatud ordenitega. ENSV ülemndükogu liige.

Tallinnas asuv "Välis-eestlastega Kultuurisidemete arendamise Komitee, ning Välimaaga sõpruse ja Kultuurisidemete arendamise Ühingu" liikmed on asunud väga hoogsale tööle oma eesmärkide saavutamiseks. (Propaganda ajaleht "Kodumaa" väljaandjad) - See oli esimene katse Kanada-eestlastega kontakti loomiseks ja pagulus-eestlaste vastupanu murdmiseks.

KUS TOIMUB JÄRGMINE MADALLÖÖK? - KES ON JÄRGMISED VÕURUSTAJAD? - MIS SAAB EDASI?

Esmaspäeval, 28 septembril 1964.

(Välja saadetud 3000 ek)

REST AVAILABILITY COPY

*Deck Joe
päevaraamatu*

Sirge ja kôver

UUETOA XIAPAPA NÄGI UNES, ET TA OLI PIILT ja riipus ühes ametiasutuses ruumi seljal. Aga tema näo ees ei olnud klaas, vaid üks teine piilt. Selle peal oli veel kolmas piilt ja alles siis klaas. Selle tööta ta ei näinud midagi, vaid ainult kuvilis. Aga ometi ta teadis, et esimene piilt, mis vahtis läbi klaasi, oli Nikita Hrushtshovi ümmargune lärh ja sellé all põrnitsetas Josif Stalin. Kolmas, seitsaga vastu peppi oli tema. „On mille aga koht leitud,” mõtles xiapapa, kuid unenäoga pole tingida — muudkui võta heaks või pane pahaks.

RUUMIS ISTUS KOOS Väliseestlastega Kultuurisidemetee Komitee kultuuritoimkond. „Toronto on eesti kodanlaste kõige kõvem kant,” ütles Üks komisjoni liige, „sinna kuluks väänatä Üks töuhaasak, nii et nad maigutavad ja hakkavad förele mötlemä, mis on lubatud ja mis mitte.” — „Mis töuhaasak,” ütles teine, „sinna tuleb anda üks sirge — ökva silmadel vahel. — „Heakene küll, haagi andjaid melli on, aga kes suudab anda sirge,” ütles esimene. „Kul vähе tell on bolsheivistlikku valvust,” kritiseeris kolmas. „Kul on vaja anda sirge, siis on eti lihtne — tuleb saata Rudolf Sirge.”

„TORONTOS ON OLUKORD PRAEGU JÄRGMINE,” jutustas keegi, kes oli asjatundja või koguni tolmikonna esimees. „Seal ei tarvitse noortele kallale tungida, kuna nad on negu nii ünnaku objektideks. Sirge on tarvis anda vanematele tegelestele. Nii on kõige parem, et Sirge läheb ja võtab kontakti seal mõnede kultuurilal tegutsevate lihtsatele inimestega. On arvata, et se kokkusaamine saab kohes teatavaks ja levineb kulutulena. Igaks juuks tuleb aga paljundada siiski 3000 eksemplaris lendleht ja laialt saata — nendele, kes kohalikke eesti lehekesi ei loe. Lendleht mõjub paremini kui ajaleht „Kodumaa”, kus hiljem jutustame seda lugu kolmandast vastevinklist. Teades, et Toronto-eesti kodanlaste enamus on nässus närvilööga, ei tarvitse me kahelda, et sündmus mõjub nagu pomm ja lõhub natsionalistlikku Üksmeelt tegutsevad sagadust pikemaks ajaks. Kas ollaks kavaga põhimõttelikult rõus? — Tänam, Ohel hääle, otsustatud.”

„TÄIESTI,” ütles teine hääl, „on kõige parem valide hoos ja algüs — enne kui sõltuskondlik tegevus ja teatritulu veel saab jaad maha. Septembris sõldavad Torontosse natside sõjakangelane kolonet Rebane ja direktor Maristil Ühemehelise teatrigrupp. Samal ajal tuleb ka Sirge korraldada oma etendus, siis on kaks esimest varjutatud ja kisklemine kestab talve läbi. Sekretär, palun kirjutage Sirgele tuusik ja komenderohvke. Märkige partelliseks sõldeesmärgiks — anda Toronto eestlastele Üks sirge vestu nägu.”

„KUULUJUTTUDE LEVITAMISE SIDEPUNKT TORONTO,” kõneles kolmas hääl, „peab kasutama olukorda mäksimaalseks sagaduse tekitamiseks. Sirge operatsiooni õnnestumise järgi võib liikluse lasta ligasuguseid võimalikke ja võimalust lugusid — kõik jõelavad uskujaid. Nende edasikandjatenena asuvad tegevusse tuhanded vabatahtlikud. Iga sünnilõpava pidustus ja muidu perekondlik kokkutulek teenib automaatselt partel eesmärke. Mida n. n. patrootilisem tegelane, seda paremini ta mole sihtide eest töötab — kas ei ole olivaline olukord!”

„NOORSOOTÖÖ SEKTORIKS ON MEIL SIISKI TEATUD PUUDUJÄÄKE,” kurtis Üks uus hääl. „Noored teatavestil ei usaldada vanemaid tegelasi ja võlavad nende omavahelisi lahhinguid kui paramatut rumalust. Kas ei tuleks noorte jaoks organiseerida erillisi propagandarakukesi, kes nende edasi annavad töde kodumaalt ja meelitavad palverännakutele isade maale?”

„TÄIESTI TARBETU,” vastas tolmikonna esimees. „Nagu teate, ei oma noored peaegu mingisugust osatähtust n. n. antikommunistlikus võtluses. Samuti ei ole melli erillist põhjust neld kutsuda Nõukogude Eestilt külastama või koguni silla Ümberasuma. Nad on liiga harjunud ameerikalliku mugava elusüttile ja neli ei ole melli mingilt kasu. Peamise tähtsuse onab selle töötu siult nende kilre loostamine, mis omakorda purustab täiesti vanema kodanlaste gruppi moraali ning lootuse. Eri-organisatsiooni ellukutsumine selleks on samuti tarbetu ja teeks melle ainult asjatut kulu.”

„UUETOA XIAPAPA TÖUSIS PURISTADES ISTUKILE, hõdurus silmi ja vaatas toas ringi. „Kas teate, mulle anti sirge vestu nägu,” ütles ta, „ja andja oli keegi Sirge...” — „Ei tarvitse justustada,” lausus Volderman, „juba on teada. Sa kuulsid läbi üne, mida Kulupuu jutustas. On alانud uus taktikaline periood eestlaste lossi väljavõtmises. Partei annab käsu ja meie täldame nagu kõige kuulekamad üngrid. Kadedusest, rumalusest, lühinägellikkusest, vihkamisest ja väiklusest. Lõikame telnetelise kõrisid isamaa tuleviku nimel. Keerame sirged asjad kôveraks ja tömbame kôverad sirgeks.”

SAMAL HETKEL HELISES TELEFON ja Uuetoa noorik võttis kõne vestu. Ta ei vastanud sõnakestki — ainult kuulus ja mälgutas ja siis panni toru harglile. Tolbudes jutustas, et hellesta olnud Amanda Taveline. Rääkis uuemaid uudiseid ünnapealt. Sirge olevat lahtnud õra hüpata ja kälnud konsulaadist passi nõudmas. Kuna passi ei antud, siis vandus hirmsasti ja jättis hüppemata. Punased asutavad oma kogudust ja korjandus kiriku jaoks on juba alانud. Uuetoa Volderman aga olevat vana kommunist juba Eesti Vabariigil ajast. Sõjaväes teenides olevat kannud punased pükse ning praelinud — vaadake, kes ma olen...

BEST AVAILABLE COPY

Lhk. 2

VABA STLANE, laupäeval, 10. okto

Meie hoiak

Meie, vabade eestlaste, olemasolu on juba kakskümmend aastat olnud valusaks piinaks meie kodumaa okupantide silmas ja muid on katsutud ilkväideerida igal mõel-daval viisil. Peale selle kui nad üranägid, et aastate eest kõikulastud koju kutsumise aktioon alinult mõned nööramelesid ja kriminaalid tagasi tõi, muudefi taktikat ja asuti muid ründama meie asukohamaedes, et lõhkuda meie ühiskonda ja halvata me võitlusvõimet ja tahet.

Kuna melli ei ole olemas oma politseid ega vastuluure organoid, siis meie oleme surutud olukorda mida sõjas nimetatakse „üksik mees kaitset“. Igaüks on mõistis iseseisv võitlusüksus, kellel peab olema selge meie vaenlase olemasolu, ambitsioonid ja võitlus taktika.

Arvestades meie karmi satusega ja kohutavate kogemustega, ei peaks olema raskusi võitlusjoone äramäramisega: Ühel pool on meie kodumaad okupeeriv ja orjastav venelane koos eestisoo kaasjooksikutega ja teisel pool vabadel maadel elavat eestlased kes enda ja kodumaal vilbivate kaasmaalaste nimel nõuavad tagasi oma iseselvat riki. Meie nõue on selge: vene okupatsioon peab kodumaal lõppema ja mingile muule kompromissile meie ei saa minna.

Kodumaalt lahkudes oli see köik igale ühele selge ja endastmälestav, kuid nõud näib, et aeg ja mitmekülgne, intensiivne ja järelkinne komiske propaganda on hakanud jaataval määril oma mõju avaldama mitmesugusel viisil. On töösti juba leidunud inimesi, kes on koputanud venelase ukse ja palunud viisat oma kodumaa külastamiseks. Venelaste, kellel endal puudub igasugune luba, õigus ja viisa mells, maa omanikkudelt, eestlastelt, sellel maal vilbimiseks...

Ed. Tulin pidas kaua aega vastsu ja viskas tagasi ukse vahelt sisse sokuutatud pakikesi „kodumaalt“ kuni lõpuks silski andis järele... ja Toronto Eesti Meeskoor peab teada veel „tänapäevani oma auliikimeks (Missuguse au?)

Koos majandusliku kindlustunde suurenemisega oleme kaotamas poliitilist erksust ja valvust. Olles põhiliiselt ausad inimesed, on mõeldav, et sarnane treenitud suli nagu Haeman võis rootel eestlastkonna peasegu terves ulatuses „alt vedode“. Kuid mõlstmatu ja hukka-

mõistetav on see naiivsus, mis viis väljapoole. Terve Ülemässilmse Eesti Kirjanduse Seltsi Toronto Osakonna juhatusse Tallinnast Toomtossesse saadetud vana paadunud komu, R. Sirge (kelle käest aus Eesti koer konti ka el võta vastu) poliitilisele välkmittingule.

Meie ei saa ütelda, et need inimesed oleks komud ja väljaheitja meie ühiskonnast. See oleks just see, milleks Sirge välja saadeti. Seetõestab ka see väledus millega tasutud või vabatahtlikud Sirge kaasabistajad välja andsid seda koosolekut kirjeldava lendehe. On vaidlematuks selge, et komudel on Torontos ka oma ehtsad agendid ja kindlasti pidas Sirge ka nendega koosoleku kuid sellest koosolekut ei ilmunud muidugi mingit lendehte.

Arvestades üldise rahva reaktsiooniga Sirge trikile peame kontateerima, et Sirge aktioon ebaõnnetus täielikult ja mõjus meie ühiskonnale ainult tervendava süstina. Tehtud järeldisi mõne üksikisiku suhtes tuleb võtta ainult kui distsiplinaar käristust, mitte aga kui meie poliitilise võitluse peajont.

Omavaheliselt meil on aga kohuseks ettehita neile kaasmaalastele kardetavat naiivsust kes läksid nii kergelt väljaheidetud õnge. Sirge tarvituses vaid ütela mõned kröbedamad märkused venelaste kohta (mis tal saatjate — venelaste — poolt kindlasti lubatud oll) ja hältseda oma naise küüditamist ja usaldus olgi võidetud (Olgu lisa-tud, et Sirge naine küüditati eksikambel kas saatuse Iroonlast völ Jumala õigusest just sel ajal ühe teise naise asemel, kui Sirge ise oll teises kandis küüditamates kaasmaalasi).

Inimlikult me mõistame seda uudishimu ja sentimenti iga kodumaalt tulija vastu ja loodame sada mingeid lähemaid andmed.

Kuid selge pea peab küsimata mõlt: andmed? — Mitu kohvkut on Tallinnas, kuidas on kinode mõned, kuidas viinahinnad on kõrtesides? Mis see meid sitab?

Peame olema teadlikud sellest, et meie juurde saadetud isik annab mõle need „andmed“, mida melle vaenlane saabab. Mitte midagi rohkemat.

Mõll on ainult üks huvi: millel ja kuidas me saame venelased mõle maalt välja ja sellepärest on ka mõll igale meie juurde tulevale,

või saadetule inimesele esitada siult kaks küsimust: 1) kas siis tahad, et venelane me maalt välja etaks, ja 2) kuidas sede saaks teha? Kui meie naise küsimustele ei saa sobivat ega usaldusväärtust vastust, siis on järgmine samm: ukse nältamine. Punkt.

Järgmiste komude sammuna on katse mele ja ikelaste mõrgitamiseks. Umbes kuu aega tagasi ütati Stockholm perekonnad üle Tallinnast saadetud raamatutega eeskoollelistele lastele, ja levitati teated, et need raamatud on Toronto Eesti Maja töötavas lasteias juba tarvitusele võetud.

Informatsioon oli varajane, sest need raamatud ilmusid Toronto Eesti Maja alles laup. 3. okt. paari illoodlikult naiivse tegelase vahendusel. Siin on igasugune kommenteerimine ülemäärane ja loodame, et need järgmisel koolipäeval, laup. 10. oktoobil Eesti Maja prügikasti rändavad — kas või koos levitajatega. Naiivsusel on kah oma piirid.

Eesti lasteade ei tohi terves kooisseisus minna mõne pörundarüü töttu komude õnge.

Riast on saabunud Toronto Läti organisatsioonidele ettepanek, et kõik kulud tasutakse, kui Läti täienduskool hakkab töötama nende poolt, saadetud õppekavade järel. Millal sarnane ettepanek melle Tallinnast saabub?

Või peefaksel mõeld siiski kõigile vaatamata intelligentsemaks?

Olgem! Valvel?

BEST AVAILABLE COPY

E T A Teatahi

BULLETAAN # 2.

KAASMAALASED!

ARUSAAMATUSTE VÄLTIMISEKS JA IGASUGUSTE LALMUJUTTUDÉ PIDURDAMISEKS
TEATAVATE RINGKONDADÉ POOLT LOEB E T A ONA KOHUSEKS TEATADA JÄRGMIST:

E T A pretenderib ainult faktidele ja tõsioludele rajatud informatsiooni vahendamisele, kuni meie vabas maailmas eksisteeriv eesti ajakirjandus, milline on laskunud okupatsiooni aegade tasele, kust töde võis leida ainult riidate vahelt, on taas leidnud oma õige koha meie pagulaskonnas kui erapooletu uudiste vahendaja.

E T A rahvuslikult meeblestatud eestlased ei saa enam vaikseteks pealtvaatajateks jäädva, olles viimastel aastatel jälginud osa meie inimeste tööd, mõningates meie poolt asutatud organisatsioonides, nähes punaussi pugemist meie Toronto-eestluskonda, keda soni poeti ühoks immuunsemaks kantsiks kommunismi propaganda valede vastu. Lääneriikide järelandmise poliitikast pole meil midagi õppida.

E T A jatkar bülletäänide väljaandmist seni kui "haiglased hambad" on eemaldatud, mis teadagi tekiab valu nii mõnelegi asjaosalisele ja selle sõpradele, kuid aitab säästa terveid, kes tugevatena ja teotahtelistena võivad moodustada kompaksema eestlaste ühiskonna järgmisteks, võimalikeks Tim Buck'i rünnakute parerimisteks.

Kuidas võis selline rahvuspoliitiline skandaal Torontos teoks saada, osa meie kirjanike, kunstnike ja teiste juhtivate kohtadel olnud isikute poolt, jäädvödigile mõistatuseks? - Arvatavasti jäab saladuseks ka see, millistel motiividel astusid need inimesed sellise häbiväärse sammu? - Kas saivad nad maksetud, või toimisid ideoloogilistel põhjustel? - Kas hirmutati neid selleks, või läksivad puudatustega kohtuma ainult kergemeelsetest auahnusest? - Midagi ei tea! - Keegi ei tea! - Isegi meie poliitiline võitlusorganisatsioon RVN-u ei tea, tahtes ainuksi vaikida - või on sunnitud vaikima "mingisuguse nähtamatu jõu" poolt! - Ühte asja aga nad siiski teavad ja on avaldanud range otsuse, pärast kahte, erakorralise juhatuse koosoleku pidamist, et süüdi pole selles skandaalises loos mitte nende sõbrad Ekbaum' id, Eerme' d, Oja' d, Pihla' d, Naelapea' d kes läksivad naiivselt puuhase Kulleri R. Sirge' ga salajasele koosviibimisele, vaid süüdi on hoopis E T A väljaandjad, kes julgesid hakata kergitama saladuslinikut mõnede meie tegelaste tegevusest ja sellest informeerisid Bülletaan # 1-ga teadmatuses viibivat pagulaskonda. --- "Kõik süüdistuskahurid tulevad suuhata E T A väljaandjatele", kõlab momendil loosung meie Ühispanga, Rvn-u ja ajalehtede toimetustes, et sundida vaikima "mees tänavalt", kes on poliitiliselt ebaküps ja mitte võimeline arvustama meie "kõrgema seltskonna" tegelasi, ega nende tegevust.

Endised rindesõdurid aga ei saa enam vaikida, ega jäädva kauemini pealtvahajate ridadesse. - Kui 20 aastat tagasi sai tulistatud vaenlase pihta Määsal, Luunjas, Kavastus, Narva-Tartu või Meristu all, siis nüüd olude sunnil peab tulivelvi asendama pliiats, sulg, või kirjutusmasin. - Meie suurim ja jõhkram vaenlane kommunism pole muutunud, ega pole selle isu täitunud meie põliste eestlaste üdumaa okupeerimisega, meie rahva orjastamisega, või küüditamistega Siberi. Si, nüüd on see sirutamas oma punasõrad isegi meie pagulaste järgi lääne henisfääris, et hävitada, lõhkuda ja killustada nagu nad teevad seda meie kodumaal meie ahvaga. --- Selleks sai R. Sirge ülesande Maskvast, luua kontakte ja ühendusi eic vaimutegelastega Torontos ja kelle käikudest olivad teadlikud R.C.M.P. ning I.A. luurekeskused - mitte aga meie juhtkond! - Kas härrad ja daamid meie "kõremas seltskonnas" ikka veel ei haista hädaohtu, millesse nad tõukavad meie pagulaskonna kui nad eelistavad mahavaikimisega kaitsta oma naiivsete sõprade kermeeelseid tegusid? - Kas tödesti usute et Sirge madaljöök jäab viimaseks? - Kas lete unustanud milliseid "sirgeid" jagas Suurväli eestlastele Stockholmis? - Kas i meenu teile Haanani madalsirged New Yorgis, Rootsis? - Kas ikka veel usute oma eniaalsetesse ajadesse, mis võimaldas teile põgenemise ja mitte eesti sõduritele, kes higis ja veres hoidsid rinnet, andes teile aega pakkimiseks-põgenemiseks unase lavali eest 1944.a. septembrikuul? - Kas pole teile ikka veel seige, et sehele tänavalt" võlgnete oma praeguse positsiooniga koha meie ühiskonnas ja mitte oma isiklikule õnnele, teadmistele?

(Jatkub põördel)

BEST AVAILABLE COPY

- 2 -

Et meie pagulasko as kellegil ei tekkiks m. sit kaksipidi mõtlemist, selleks heidame ülevaatliku pilgu tagasi, seoscs punakulleri Sirge visiitidesse Ekbaum'i ja Eerme korteritesse. - Polcks huvituseta vaadelda koosolekuid möödunud aasta novembris 1963.a. ja varakevadel 1964.a, millised võivad - kuid võivad ka mitte olla ühenduses praeguste sündmustega. - Allpool järgnevad isikud "kes on kes" ei peaks veel tähendama, et see ja teine on punane, roosa, kollane, või rohelise - küll aga peaks võtma järgmistel Moskva kulleritel tahtmise nende inimese tütamiseks, sest nad on hoiatatud.

1963.a. hilis-sügisel alustas H. Oja, kes on ÜEAKSKO juhatuse liige, korjandusaktsiooniga kaasmaalaste keskel Torontos, et küllakutsega austada Rootsis elutsevat dr. Ivar Grünthal'i. Kuna suurem osa meie kaasmaalastest ei teadnud kes on dr. I. Grünthal, siis jäadi võrdlemisi külmaks ja ükskõikseks H. Oja aktsioonibe.

Dr. Grünthal saabus aga siiski Torontosse, kus talie korraldati osa meie vaimunimiste poolt kohviõhtu O. Puuh'i kiriku seltskondikes ruumes. - Tagant järgi on selgunud mõndagi huvitavat eelmainitud isikust, kes on ajakiri "Mana" peatoimetaja ja üliaktiivne kirjandusinimene, olles arvukalt tõlkinud N. Eestis ilmunud punaluuletajate värsse rootsikeelde. Teadaolevatel andmetel on dr. I. Grünthal ainuke eestlane, kes selle aasta alul koos Kolk-Laaban'i abiga saatsid Rootsist telegrammi Hispaaniasse, millise tekst kõlas järgmiselt: "Fashistlikus vanglas vaelevale kolleegile tervitusi"! Allakirjutanud Ivar Grünthal. Mainitud telegramm toodi mõnes Rootsis ilmuvas eestikeelnes lehes ka silmapaistvalt ära.

1964.a. 25-dal aprillil toimus Eesti Majas RVN-u peakoosolek, kus koosoleku juhutajaks valiti Heino Jõe. Tavaliste probleemide ja küsimusre arutamisel, esitati E. Salurand-Ü. Jürimaa poolt koosolekule poliitiline resolutsioon hääksikimiseks meie kommunismivastases võitluses. - Resolutsioon kõlas järgmiselt: RVN-u üldkoosolek mõistab hukka igasuguse ko-eksistentliku ideoloogia propageerimise meie pagulaskonnas, jäädes RVN-u eelmise koosseisu poolt vastuvõetud seisukohtade juurde, s.o, kommunismivastane võitlus ja igasuguste läbikäimiste välimine kom-nunistlike funktsionääridega, kaasarvatud okupeeritud kodumaa külastamine.

Resolutsiooni poolt hääletasid: Salurand-Veidebaum-Jürimaa-Urm-Kala-Lupp-Heine, Riisna ja Tralla - seega 9 häält poolt. - Resolutsiooni vastu seega ko-eksistent-si poolt kommunistidega hääletasid: Jõe, Kareda, Pahapill, Herma, Päts, Träss, Kõva ja Pärkma - seega kokku 8 häält vastu. - Lagedes ära hääletuse tulemused ja sellest selles, nimetas koosoleku juhataja H. Jõe seda hääbiväärseks otsuseks koosolekule, millisele väljendusele esitati protest ja H. Jõe tagandati koosoleku juhataja kohalt. - Niipalju siis sissejuhatuseks sündmustele, millised sügisel ligasid 19-dal septembril, mil Torontosse saabus N. Liidu 11 liikmeline kultuuri delegatsioon, kellega seas oli ka endine hävituspataljonlane R. Sirge.

Pärast delegatsiooni majutamist "King Edward" hotelli, astus praegune teenekas unaordenitega autasustatud punakirjanik N. Eestist ühendusse Salme Ekbaum'iga, eilele tal oli pakk ja tervitused üleanda selle ðelt Minni Nurme'lt. Nagu eelmine bülletäänis märkisime, on Minni Nurme 1944.a. ENSV kirjanike liidu liige ja bielus ENSV ülemnõukogu liikme Aadu Hint'iga, kes oli aktiivne juunipõörde teosaja ja teeneliine, ordenitega pärjatud rahvakirjanik praeguses N. Eestis. Õdede-aar Salme Ekbaum'il ja Minni Nurme'l elab vend H. Neumann St. Catharines'is, kuu ta põgenes pärast ebaõnnestunud kommunistlikku riigipõörde katset EESTI VABA-ILUL 1924.a. - Sirge, olles kauge ja kõrge külalisena maitsnud Ekbaum'ide külalislahust kaks päeva Torontos, oli avaldanud soovi kohata ka teiste, meie kiranduse-kunsti inimestega, milleks võeti ühendused Eerme, Oja, Pihla ja Naela-ju 'ga! H. Oja olevat helistanud veel paljude teistele meie vaimuvinimestele, id kes olevat keeldunud punategelasega ühe laua taga istumast.

Mainitud inimesed aga kohtusid Eerme kodus, eestlaste korterimajas 21-sel septembril, lankudes koosviibimiselt alles järgmise päeva varahommikul, kusjuures peoreemees Eerme sõidutas isiklikult oma nimeka külalise tagasi selle hotelli.

Millega seal koosviibimisel räägiti ja milliseid ettepanekuid tehti, või aktiivselt - seda ei tea keegi. Eerme aga RVN-u juhatuse liikmena oli reetnud õe võitlusorganisatsiooni printsipe, mis ta ka ei räägiks - kui ta üldse kelleile midagi räägib? --- Pärast seda hakkasid liikuma Toronto-eestlaste keskel tud salajasest koosviibimisest, millega RVN-u koos ajalehtede esindajatega tahtid avalikkuse ees vaikida. - Sajad kaasmaalased, kes enam-väiem olivid teadlikud toimunust, ootasid seitse päeva, kuni otsustati sundida meie ajakirjandust aldamata tõde, milleks paljundati 28-dal sept. EFA bülletäään.

BEST AVAILABLE COPY

- 3 -

Samal ajal, kui faktid esitati avalikkusele, toimus Eesti Majas RVN-u erakorraline juhatuse koosolek, kuhu oli palutud Eerme "aruannet" csitama. Koosolekut juhatas praegune RVN-u esimees H. Pärkma. - Oodatult, võrdlemisi vaidlusrikkaks kujunenud koosolekul, palus Eerme ennast vabastada RVN-u juhatuse tööst, vabandas oma naiivset käitumist, kuid ei esitanud kellegile mingit aruan- net, seoses Sirge vastuvõtuga tema korteris. - Seega on hilisemad Toronto eesti ajalehtede teated valed ja avalikkust täielikult eksiteele juhtivad, millest pi-kemalt allpool. - Edasi RVN-u koosolek, kus Eerme kaitsjatena esinesid kõigi võimalike juriidiliste võtetega Pärkma-Träss-Toi kolmik, otsustas 31-sel okt. toimuvat RVN-u üldkoosolekul Eesti Majas jäätta püevakorras välja Eerme küsimuse, kuna juhatus oli juba aktsepteerinud tema lahkumispalve ja "patuinas" selicks ajaks on unustatud. - Veel soovitati koosolekul üldsuse huvides pehmendada ja sumbutada kogu skandalne lugu, et rahvast mitte paanikasse ajada.

Olukord muutus aga järgmisel päeval, mil E T A bülletään oli jõudnud lugejaskonnani. - Jälgidet hiljem meie ajalehtede väljaandeid Torontos, võib lugeja ise vennuda selles (pöördel) kui napisõnalised ja ekslikud on "Vaba Eestlase" teated. - Black Joe, alias Heino Jõe aga oma joonealuses "Sirge ja kõver" pistab kõik ühte potti - olgu need siis venelased, kommud või E T A väljaandjad, peansi et on ikkagi punaste vastane jutt ja võibolla aitab mõnel naiivsemal unustada tema kõnet 21-sel veeb. 1964.a. Waterloo ülikoolis EESFI VABARIIGI aastapäeva aktsel. - kahju, et K. Jõe ei kutsunud meid punasteks siis, kui hoidsime rinnet Tartu all, et tema saaks põgeneda Routsi!

Juhtkirjadest ühineb E T A täielikult "Vaba Eestlase" 10-dal okt. ilmunud väljaandega "Meie hoiak" autor "L"-ga, väljaarvatud need kümme rida keskel, kus autor mõtlematult tembeldab lendlehe väljaandjaid kommudeks, milline märkus võis olla ka tingitud survest mõne äripartneri poolt.

"Meie Elu" juhtkirjad aga peegeldavad Toronto Ühispanga ja RVN-u loosungit, kus arvatakse et surmanuhtlus on liig kerge karistus anonüümsetele E T A väljaandjatele! - Juhtkirja autor "Anonüümsus ei kuulu meie hulka" unustab aga ise oma kuts-e-ectika, jättes artikli ilma mingisuguse initsiaalita, või uskus ta töesti, et tema juhtkiri esindas "Meie Elu" arvukat kolleegiumi ja toimetajate peret? -

Viimane RVN-u juhatuse otsus kõlab liigagi diktaatorlikult, kus üks pisike liktaator esitab oma kirjutet memorandumi juhatusele kinnitamiseks, mille tekst kõlab järgmiselt suure pealkirjana: "Eesti pagulasühiskond jatkab murdumatult oma õitlusmissiooni"! Alapealkirjana on: "RVN mõistab hukka anonüümse lendlehe ja vabulujuttude levitamise" - Kaheveerulises kirjutises pole aga sõnazi juttu kes egelikult põhjustasid sellise rahvusliku suur-skandaali Torontos. - Kas E T A väljaandjad, kes faktiilistele andmetele tuginedes informeerisid pagulaskonda ja undisid meie vaikivaid ajalehti ka selleks - või olivid meie võitluspõhimõtete eetjad-äraandjad ekbaumid, eermed, ojad, pihлад, naelapead? - Iga pimedalegi on elge, et meie RVN-u juhatuses, kes saab omad direktiionid meie Ühispanalt, pole usjad kõik korras - nii, nagu ühes rahvuslikult häälestatud eestlaste ühiskonas peaks olema! - Ja teie ähvardusi RVN-us meie ei karda, nii, nagu meie ei kart nud vaenlast Sinimägedes, ega sedu, et ta meie tulistamispesad võib avastada - ei arda meie teid ega teisi ko-eksistentsitajaid ka Toronto kirjutuslaudade taga!

Pärast E T A bülletään # 1. ilmumist, seoses Sirge kiiluajamisega foronos, on mitmed meie kaasmaalased (momendil teada 23) saanud ähvarduskirju undmault isikult, või isikutelt, kus tekstid kõlavad järgmiselt: "Mõelge oma sugulase" - "Jääge eemale praegustest sündmustest" - "kui teie teatud isikute tagatusamist ei jäta, siis kannatavad teie sõbrad ja sugulased"! - Need on kolm teatolevat variatsioonis nii käsitsi, kui kirjutusmasinal valmistet ähvarduskirjade orme. Võibolla on neid enamgi? - Kas RVN-u kavatseb Moskva-kullerite ees selleks protesti avaldada? - Kas K. Eerme'le oli usaldatud enam ametkohti meie org-ides, si ainult RVN-u juhatuses? - Missugused eestlastele kuuluvad arhiivimaterjalid millisel hulgal olivad need veel K. Eerme valduses ja kontrolli all 15-dal okt. 1964.a? - E T A palub pagulaskonnale avalikku vastust RVN-u sekretariaadilt Toronto ilmuvates kahes eestikeelsetes ajalehes "Vaba Eestlane" ja "Meie Elu" veeridel võimalikult selgelt, nähtavale kohale asetatult, ülaltähendatud küsimustele!

BEST AVAILABLE COPY

- 4 -

Punakirjanik Rudolf Sirge Torontos

Torontos viibis eelmisel nädala-vahtusel ühe vene delegatsiooni kõusseisus punakirjanik Rudolf Sirge okupeeritud Eestist, kes üritas siin kontaktide võtmist kohalikke eesti kirjanikega. Rudolf Sirge saabus ühe Torontos elava eesti kirjaniku Juurde ettekündega, et tal on ille anda Eestis elavate sugulaste poolt saadetud pakk. Paki üleandmisel avaldas Rudolf Sirge soovi siinsete kirjanikkudega kohtumiseks, andes mõista, et ta völb nende anda ühteleist informatsiooni Eestist. Glemaaslinse Eesti Kirjanduse Ühingu Kanada Osakonna esimehe II. Oja ja K. Eerme korraldualet toimus K. Eerme juures kokkusaamine, millest võitleid peale selgmainitute osa veel Magda Pihla, Salme Ekbaum ja Arvo Naclapea. Jutusjamisel saadud andmed anti edasi Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatusele, kes pidas oma koosoleku esmaspäeval.

K. Eerme tulitus effevoetamatuks

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatuse, ära kuulanud juhatuslikme Karl Eerme aruande kokku-saamise kohia Rudolf Sirgega 21. septembril, konstaleerib, et nii-sugune kontakti vaenulise reziliimi funktsionaalriga on Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu põhimõtete vastu käiv samm, mis tuleb hukka mõista. Kuna Karl Eerme on omaks võinud, et ta tolmix ettevaatamalult ja oma värsammu kahesb, ning seda äratundes on end palunud RVN juhatusest välja arvata, otsustas RVN juhatus Karl Eerme lahkuunispalve vastu võtta.

ÜEMSKO juhatuse otsus tagasi

Olenedes organisatsiooni kaata-kiskumises nn. „R. Sirge vaheju-tumisse”, astus Ülemaailmse Eesti Kirjanduse Seltsi Konda Osakonna juhatuse terves koosseisus tagasi. Kuna juhatusest asemikke pole nud, anti organisatsiooni varandus ja asjaajamine Üle Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu peasekretärlile ja Rahvuskultuurilise Komisjoni esimehele Enn Salurannale.

E f A esitab lugejaskonnale võrdluseks Torontos ilmuvest "Vaba Eestlane" kolm lühiteadet, kolmes erinevas väljaandes, kus napisõnaliselt mainitakse oma sõprade kergematest komistustest.....

Hukkamõist lendlehe levitajatele

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatuse otsus

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatuse oma koosolekul 8. oktoobril mõistis rangelt hukka Torontos ja mujal Kanadas hiljuti teadmata allikast kaasmaalastele saadetud anonüümse lende-lehe levitamise ühenduses Nõukogude Eesti kirjaniku R. Sirge Torontos viibimisel toimunud siin-sete eesti kirjanikega kokkusaamisega, mille RVN juhatus 28. septembril kindlalt hukka mõistis ja sellest vastavad järedused tegi.

RVN juhatuse koosolekul kons-tateeriti ühtlasi, et ühenduses R. Sirgega toimunud kokkusaamisega ja järgnenud anonüümse lende-lehega, mida levitati enne, kui RVN ja eesti ajakirjanduse seisukohad saadi avalikuks teha, on läinud liikvele fantastiliste kuulujuttude laine, millesse on kistud ka RVN organisatsiooni ja RVN-uga ühen-duses olevald isikuid.

RVN juhatus mõistab kõige ka-tegorilisemalt hukka vastutustundetute isikute tegovuse, kes anonüümse lende-lehe või aluse-tuto, kuulujuttude levitamisega önenestavad Kanada eesti ühiskonna rahvuslikku terviklikkust

ja tekitavad meie ühiskonnas arusaamatusi ja lahkhetisid.

Nii-sugune önenestustöö on meie kommunistliku vaenlase huvides ja seda ei peaks cestlased ebateadlikult mitte kaasa aitama. Eestlased on tundud kaineid ja tasakaalukalt mõllevate inimestena ja Rahvusli-ku Välisvõitluse Nõukogu juhatus kutsub kaasmaalasi üles ka Nõuk. Eestist siia saadetud segadustete-kitaja aktsiooni pärast mitte enda tasakaalukust kaotama. Eesti pagu-lashiskonna otsustavust kuuluda kokku ja jätkata oma võitlusmissiooni pole murdnud meid avalikult ründav vaenlane. See ei tohi mõ-raneda ka löökidest pimedusest, ükskõik mis huve need teinavad.

Rahvusliku Välisvõitluse Nõuko-

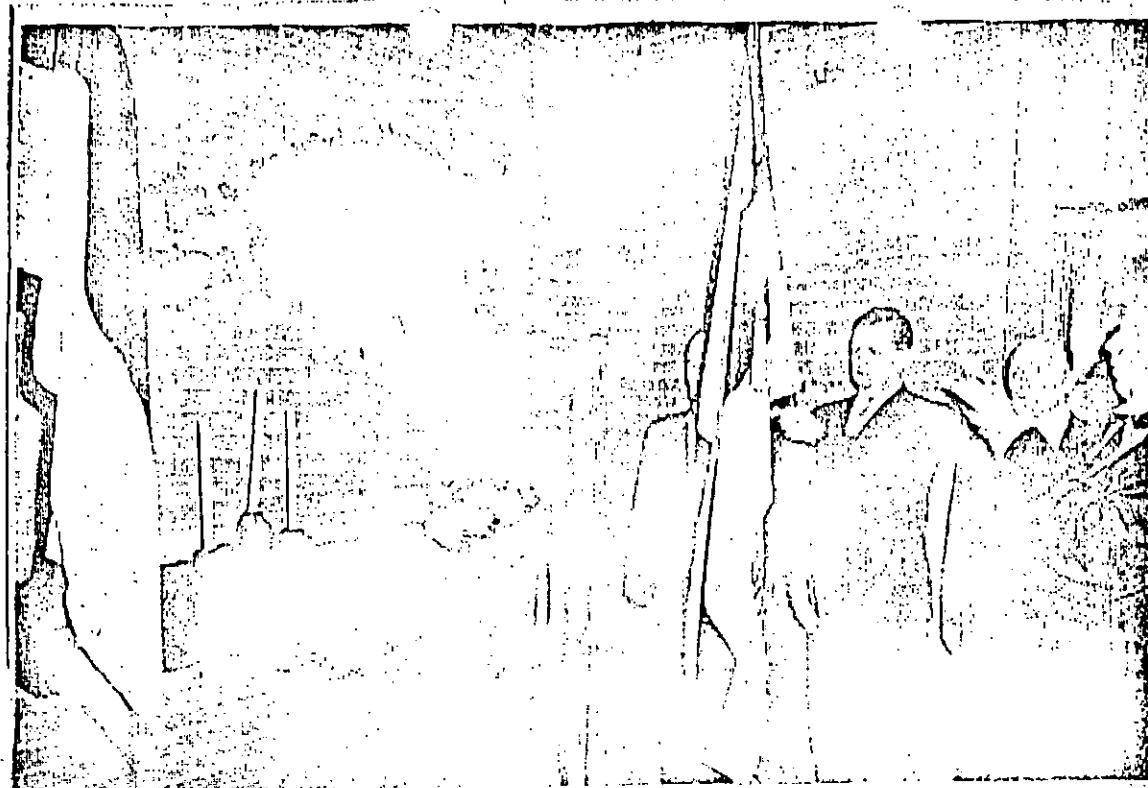
gu aasta-üldkoosolek toimub ju-hafuse otsusel Torontos, Eesti Majas, laupäeval, 31. oktoobril.

Päevakorras on koosoleku avamine ja rakendamine, välispoliitiline Üle-vaade väliskomisjoni esimchelt I. Heinsoolt. 1963/64. tegevusaasta aruanded, valimised põhikirja jär-gi. 1964/65. tegevusaasta tegevus-kava ja eelarve ja koosolekul al-gatud küsimused.

RVN üldkoosoleku eelöhtul, reedel, 30. oktoobril korraldatakse E. Majas RVN traditsiooniline perekondlik öhtu, mille tulu läheb RVN tegevuse majanduslikuks toetamiseks. Kutsed RVN perekondlikule öhtule saab RVN liikmelt ja RVN büroost.

..... ja esi-leheküljel suurelt, kolmel veerul "surmaotsus" neile kes julgesid pagulaskonnale avalduda töde, osa meie vaimuinimiste reet-likkusest ja meie ajalehtede okupatsiooni-segsetest tasemest. Kommentaarid jätama lugejaskonnale!

BEST AVAILABLE COPY

LANGENUTE MALESTUSMARK, Toronto Eesti Majas. Toronto Eesti Võitlejate Ühingu lippu hõlab Eerik Helme. Paremal õp. O. Pello.

Foto — S. Preem

Veadte aktusesaali, kuhu hõivatud Toronto eesti organisatsioonide lippud. Laval näitleja Lydia Vohu.

Foto — S. Preem

VAJAME ENAM VALVSUST JA ENAM ÜKSMEELT

Mälestusmärk Eesti vabaduse eest lan- genuile avati

Eesti vabaduse eest langenute mälestusmärgi avamine Toronto Eesti Majas kujunes költvaks isamnallkuks sündmuseks, mille ühendavat elamust vald häirilised könedes peegelduvad vastuolud mele silmas ühiskonnas aegoses nn. „Rudolf Sirge vahejuitumiga”. Aktusköneleja kapten H. Puupilli kutsus üles suuremale valvsusele, kuna konsul J. E. Markus, mõistis hukka mele hulgas alustatud soistamiskampaania.

Vuskplaatist lõigatud Eesti kaart, millel näidatud tähtsamad lahingud meie kodumaa pinnal, on kinnitatud Eestil Muja esruumi tellisseinale. Selle ees põlesid avamispäeval küünlad ja piiras organisatsioonide lipude pidulik sõõr.

Auvalve saatel olid saatnud oma lipud pühakule sündmusele Toronto Eesti Võitlejate Ühing, Soome-poiste Klubi, Toronto Eesti Meeskoor, Toronto Eesti Segakoor, E. S.

S. Kalev, skauditid-gaaldid ja Toronto Eesti Rahvatantsijate Rühm.

Suure saali lava oli kaunistatud rahvusvärvide, vapi ja E. Võitlejate Ühingu märgilga. Pärast avasöna Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimehelt E. Silm'alj, toimus mälestusmärgi avamise tsereemoonia.

Varjava katte eemaldas konsul J. E. Markus, mille järele valmulkut lättituse pldasid õp. O. Pello ja praoet E. Lepik.

Võttes aluseks Pühakirja sõna Roma 16, 3. ja 4. õpetaja O. Pello ütles muuhulgas: „Kui eestlane juba kodumaal mälestusmärke seadis, ta ei püstitanud neid vürstidele ega kuningatele — sõjameestele seati nad. Need sambad ei võrsunud magnandi rikkusest, vaid rahva armastusest. Ja kui õnnepäike Eestis loodus, siis võideldi nende sammaste eest ja viidi kangelaslikult sinna lilli. Pühitserne mälestusmärgi mitte kui külma kivi, vaid kui töendi, et meie Eesti pole upustanud peid.”

"MEIE ELU"

22. okt. 64

REST AVAILABLE COPY

BEST AVAILABLE COPY

Mälestusmärk avati piduliku aitusega

Konsul J. Markus hoiatas lahkkelide eest

Torontos Eesti Maja avati möödunud laupäeval Toronto Eesti Võitlejate Ühingu organiseringisel piduliku aktusega mälestusmärk kõrgi segade Eesti vabaduse eest langenuvile. Mälestusmärk, mis kujutab endast vaskset Eesti maakaarti, millele on märgitud Eesti ajalooliste kuulsamate lahkuvälijade esukohad koos vastavate aastaarvudega, asub Eesti Maja fuaees, kus mälestusmärgile on reserveeritud õks sein. Pidulikust tseremoonlast ja sellele järgnenud peaõhtust vöttid ose 300 inimese ümber.

Aktuseks oli Eesti Maja lava pidulikult ja maitsekalt dekoreritud sini-must-valge "lippukanga" ja ilupuudega, kuna könepuidli oli paigutatud Eesti Vabadusristi kõmboolne kujutus. Dekoratsiooni üle endasid lava servadele ülesseatud sambad, mis oolid ehitud sünihboldelt mõõkadega ja ambudega. Enne avasöna viidi läbi saali fuaesse, kus toimus avatallitus, "Torontos tegutsevate eesti organisatsioonide — Toronto Eesti Meeskoori, Toronto Eesti Segakoori, Toronto Eesti Võitlejate Ühingu, Toronto Eesti Rahvalantsijate Rühma, Skauttöö Keskuse ja E.S.S. Kalevi lipud.

Avasöna ütles Toronto Eesti Võitlejate Ühingu esimees E. Silm, kes märkis, et mälestusmärgi püstitamise mõte tekkis Võitlejate Ühingul 2,5 aastat tagasi.

Kui Eesti Maja juurdeehitusele mändi nurgakivi. Mälestusmärk on püstitatud köigile nendele eesti meestele ja naistele, kes on langenud aegade jooksul Eesti vabaduse eest võideldes. See märk meenutab meile pagulaseestlastele ühtlasi, et meil on täita suur ülesanne Eesti vabastamiseks. Köneleja mainis, et mälestusmärgi on kavandatud arhitetti V. Hubel ning märgi aluse valmistamisel on kaasa aidanud ins. Gustavson ja küünlaaja on nikerdanud F. Holland.

Mälestusmärgiga ühel, ajal on valminud ka kunstnik Tamme poolt väljatöötatud raudraamat, kuhu võivad oma nimed sisse kirjutada need, kes tahavad meenutada oma langenud omakscid. Raudraamatule oli kirjutanud vastava sissõuhutava pühenduse kirjanik Arved Viirlaid.

Mälestusmärgi avamiseks koodati riidega kaetud mälestusmärgi ette organisatsioonide lipud ja organisatsioonide esindajad, kuna rahvas jõi fuaesse vallseva ruumipuuduse töötu saali ja jälgis avamistseremooniat väljaheldajate kaudu.

Mälestusmärgi katte kõrvaldas Eesti Vabariigi esindaja konsul J. Markus, kes toonitas, et eestlased ja naised jaatkavad meie võllust seni kuni Eesti on vabaks võdeldud. Kõrvale tömmatud katte varjust ilmus nähtavale telliskivi-

seinal paigutatud tume vaskne ajalooliste lahkuvälijadega märgitud Eesti maakaart, millele ette tu medale tammepakust alusele oli paigutatud kimp sini-must-valge värviltega kokkuseotud valgeid lilli ja kunstipäraselt väljanikeratud küünlaajalg.

Mälestusmärgi õnnistasid õpetaja O. Pello ja praoast E. Lepik. Õpetaja O. Pello tähendas, et avatööd mälestusmärgi kujutab mead, mis on sõdurite verega värvilud ja see mälestusmärgi kohustab meid tundma ja meeltes pidama oma vaenlasi. Praost E. Lepik toonitas, et mälestusmärgi kohustab meid jatkama seda tööd, mida langenud alustasid. Vaimuliku talituse kestel laulud koraale saatis pasunakoor Estonia, kes oli paigutatud Eesti Maja suure saali lavale.

Tseremooniale lõppedes viidi üppud saali ja jäeti auvalve saatel kahele poolte köreputli.

Lydia Vohu esines päevakohase haarava deklamatsiooniga, Estonia orkester mängis U. Kooki jühatuseks kaks pala ja könetooli asus akustuseks. Ühendriikidest kohale saabunud kapten H. Puupill. Köneleja toonitas, et meie ei tohi laskuda mingisugustesse kompromissidesse. Meie nõuame Eestile vabadust, Siberisse orjusse viiudud inimeste tagasitoomist ja Eesti iseseisvuse taastamist rahvaste enesemääramise õiguse alusel. Selleks kohustavad meid langenud kangelased, kes ei taotlenud kunagi kompromissevaenlasega. Köneleja mainis, et kommunistid on võtnud uue taktika eesti rahva ühtluse lõhikumiseks, otsides kohtamisi ja kontakti pagulaseestlastega. Iga selleline kontakt kujutab endast kommunalistlikule võimule tunnustuse andmist. Iga eestlane, kes läheb ennast selliselt sissevedada, on sündluse eesti rahva ja eesti ühiskonna ees.

Lõpuks märkis köneleja, et meie peame kõik abinöud tarvitusele võtma, et paljastada punastate agente, kes püüavad meie inimesi mustata ja meie ühiskonda lõhkuda.

Pärast seda kui Toronto Eesti Meeskoor oli R. Toi juhatuse sel, Asta Väldmanni klaverisaateli ja R. Lipu deklamatsiooni saatel ette

kandnud R. Toi „Kui tume veel kauaks“ ja L. Virkhausi „Aga ükskord algab aega“, järgnesid tervitused. Eesti Vabariigi konsul J. E. Markus oma tervituses märkis, et meie eesti ühiskond Kanadas on alati kindel olnud oma poliitilises hoiakus ja võtluses meie vaenlase N. Vene vastu. Hiljutine eksimus üksikule isikule poolt siin Toronto selle hoiaku vastu on meie rahvusgruppi valusasti häirinud. Kuid hoopis valusam on see, et üks grupp meie hulgast on alustanud sotsiamatkampagneid meie kesksete organisatsioonide ja asutuste vastu, mis on üles chitdatud suure väevaga ja milleta meie ühiskond pole see, milleks ta võlb ennast nimetada. Selle asemel, et anda oma täielikku toetust nendele asutustele ja organisatsioonidele, on need isikud asunud oma poolsele rünnakule ja meile arusaamatute isiklikkude ambitsioonide rahuldamisele. Seda küsimata sellest, et selle tegevus võib lõikuda kogu meie ühiskonna.

Sellega teenivad need isikud alustult meie vaenlase eesmärke ja ei ole meie hulgas paremad kui vaenlane ise.

Kui keegi on eksinud, siis ei saa kohlumöistja olla organiseringata ühiskond. Veel vähem aga annüümsete kirjade kirjutajad ja sotsiamatkampaania levitajad. Süütlasi tuleb karistada meie olukorras demokraatlikkude printsipiide kohaselt organisatsioonides endis. Meil pole põhjust kahelda, et organisatsioonid vajaduse korral oma seisukohad võtavad ja siin vastavad järeldused teevad.

Järgnesid veel tervitused Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esimehelt H. Korelt, RVN esimehelt H. Pärkmal, Eesti Maja esimehelt N. Valgelt ja Eesti Skauttöö Keskuse juhatajalt L. Puuritsalt, kes andis noorte nimel tõluse täita oma kohustusi Jumala ja isamaa vastu. Aktuse lõppesöna ütles M. Terum, kes tänas kõiki aktusele kaasa aitajaid ja tööst eriti esile arh. Vello Hubeli, kes oli mälestusmärgi kavandajaks ja selle väljatöötamise juhtijaks. Aktus lõppes ühise hümnliga, millele järgnes Eesti Maja suures saalis tuujukullane peoõhtu, kus esinesid Leida Järvi E. Kulmari klaverisaateli ja „Helivelled“.

1323 dollarit sõjainvaliididele

Eesti Võitlejate Ühingu Liidu esinduskogu koosolek Torontos

Torontos, Eesti Majas toimus laupäeval, 17. oktoobril, Kanada Eesti Võitlejate Ühingute Liidu esinduskogu peakoosolek, mida peetakse kord aastas roteerivalt kõigi Ühingute asukohtades. Peakoosolekul ollid esindatud Montréali, Ottawa ja Toronto Ühingud, Edmonton Ühing oli oma Informatsiooni ja seisukohad saatnud kirjalikult. Esinduskogu koosolekust võttis osa ka Kanada E. Võitlejate Ühingute Liidu esindaja Ülemailmuses Võitlejate Ühingute Liitluse Keskkogus H. Puu- pilli Uhendrikkides.

Koosolekut juhatas Mart Tarum, protokollis Raimond Tralla. Liidu tegevusaruandest selgus, et eelmi sel tegevusaastal kulges Liidu tegevus normaalse töö tähe all. Märkimisväärseteks osutusid Montréali Ühingu töö noorie lasketegelusse arendamisel ja Torontos. Ühingu poolt Toronto Eesti Majasse kõigi aegade kestel Eesti vabaduse eest langenutele mälestusmärgi avamine. Mälestusmärgi asetamise aktus toimus samal öhtu pärast koosolekut.

Montréali noored laskurid on ksv. Rubergi juhimesel saavutanud taseme, mis on annud neile esikoha terve Québeci noorte meeskondadele korraldatud laskevõistlustel. Samuti on mündel kindlalt esikohad Montréali linna ulatuses korraldatud laskevõistlustel. Noored esinevad seal „Kalevi“ nime all.

Toronto Ühingu esindaja märkis ka liikmete eru töusu kääsosal val aastal, eriti nooremate osas. See töestab veelgi, et meie endiste rindesödurile ja nendega liitunud rahvuslikult meelesstatud meeste seas ei ole väsimust märgata.

Liidu tegevuse aruande esitas Liidu esimees ksv. H. Kore, Montréal Ühingu tegevuse aruande ksv. E. Hints, Ottawa Ühingu aruande ksv. V. Madisso, Toronto Ühingu aruande ksv. M. Tarum, Edmonton Ühingu aruanne oli esitatud kirjalikult.

Rahaline aruanne näitas, et Liit oll omal liikmete vahel tolmunud

korjanduse tulemusena saatnud Saksamaa sõjavägastutulele \$1323. 45, mis ületas eelmise aasta korjanduse summa. Eriti silmapaistev oli korjanduste osas Montréali Ühing.

Järgmise aasta tegevuskava ja eelarve oli luhatuse poolt esitatud ja võeti peakoosoleku poolt vastu tälenustega, et Liit peab rõhku panema koostöös teiste Euroopa rahvustegruupidega. Informatsiooni hankimiseks prae-guses politiliselt ärevas olukorras, samuti tuleb elavana holda iseseisvuse taastamise mõte.

Esinduskogu koosolekul esines ksv. H. Puupill pikema selgitus-sõnavõtuga Ülemailmse Võitlejate Keskuse ja ka Uhendrikkide Võitlejate Ühingute tegevusest.

Esinduskogu arutas pikemalt küsimusi ja nähtei, mis on ilmunud viimasel paari aastal. Uhenduse komunistlikkude agentide töö intensiivsemaks muutumisega. Üks võte pagulaste vahel läkhelide tekitamiseks on mõne energilise isiku komunistide käsilaseks tem-beldamine. Kuna meie inimesed seda meetodit ka ise sageli isiklikke vahekordade sassiminekul tarvitada armastavad, siis on tihti raske jälile sääda, milline sarnastest kuulujutustest on meie vaenlaste poolt algatatud.

Esinduskogu mõistis hukka Iga-sugust komunistide käsilaseks tem-beldamise kuulujutude edasikandmise. Kõik sarnased ju-

hud tuleb juhatusele teatada, kes siis püüab juu algataja teda. Esinduskogu mõistis ka ilma reservatsioonideta hukka Iga-suguse läbikäimise mele hukka läkitatava te komunistlikkude saadikutega, ükskiik missuguse, nime all need ka ei esineks. Koosolek võttis vastu ka resolutsiooni, mis kõlab järgmiseni:

Koosolek mõistab rangelt hukka isikud, kes on ulatanud käe meie väinlastega läbikäimiseks.

Eriti on see hukkamõistetav isikute osas, kes on juhivalt tegevad meie ühiskonnas. Nüüd ja tulevikus on sarnased isikud kaotanud täielikult meie sõjameeste usalduse. Koosolek nõuab nende isikute viibimatum körvaldamist köikidest rahvuslikkudest organisatsioonidest.

Kanada Eesti V. Ü. Liit ja kohalikud Ühingud on volitatud pakkuma koostööd ja abi köikidele rahvuslikkudele organisatsioonidele ja asutustele hiljuti esinenuvahetult liikideerimiseks ja edaspidiste säraste sündmuste ära-hoidmiseks.

Liidu esimeheks valiti edasi ksv. H. Kore, abiesimeesteks ksv. Loigo Montrealist ja dr. V. Tammemägi St. Catharines'ist, juhatuseks ksv. J. Ellandi, M. Randle ja V. Raiend.

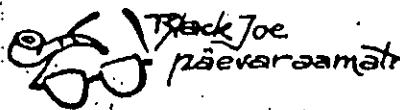
Pärast koosolekut oli korraldatud saadikutele Toronto Ühingu poolt Ühine lounasöök, mille lõppedes siirduti mälestustahvli asemelise aktusele.

BEST AVAILABLE COPY

BEST AVAILABLE COPY

VABA EESTLANE

Leupäeval, 24. oktoober 1964 — Saturday, Oct. 24, 1964

Latsõ sängü all

„VANAD EESTI TRADITSIONID ei ole enam au sees.“ Ütles Uuetoa älapapa, vangutas pead ja vaatas mulle otsa. „Vahest on nelst kahju, aga tainekord mötted, et moodsad ajad ja kombed — küll need vanad vlsild peavadki uute eest taganema. Käisin elle Vanatoa Mihkli venna pojapoja juures. Koputasin ja peenke lapsi hääl vastas — Sissel! Mind võttis vastu piiske poislina, nii neljä-vilene, andis tretusoks kätt ja Ütles: Minu nimi on Arvo-Mihkel Vanatoa, ega mis sinu nimi on. Isa ja ema läksid poodi ja peaksid varsti tagasi olema — võla istet, kui sa oled Uuetoa, nagu sa Ütlesid. Kas tahad tilviid näha või ajame nisama juttu. Isa on siinust rääkinud, sul oli Eestis suur punane pull, eks olnud? — Noh siis me istusime seal ja ajasime juttu: Arvo Mihkel Vanatoa ja mina, Uuetoa taat.“

„KUI MA PÄRAST VANATOA JUUREST KOJU LÄKSIN.“ Jutustas Uuetoa vana edasi, siis mul seisis ikka see poiss meeles — julge ja hakaja, et hakka karhma. Mulle tuli ka meeble üks teine lugu minu noormehepõlvest, kui käisin korra Võru maalt kartuli seemet osimäss. Tähtsime saada oma pöldudele neid „velkesi veravaid“, varased ja mäitsvaid. Läksin siis ühte tellu sisse, kus öeldi seemet olevat ja koputasin üksesse. Seest kostis kabinat, aga häälepiuksu ei tulnud. Maja oll tühj kui kell. Ootesin tunnikese öues, enne kui peremees ja malne koju tulid ja sain kaubale. Siis tuli meist arglikult välja ka troblikond lapsi, nagu orell vilesid ja mina küsitsin, et kas lapsed olid kogu aja kodus? Küll nad olli — vastas perensine, aga „täedagi kui võores tulöp — sis om latsõ sängü all...“

„MUIDUGI,“ ütlesin mina, „ega need moodsas maailmas kasvanud lapsed enam vanu kombeid ei tea ega täedagi. Aga vanemaid inimesi siiski on, kes holavad traditsiooni nagu vanaema vokki. Nää, Sirge Ruudi käis mäll küljas, ja lapsed panid kribinal voodi alla — seal nad on praegugi. Aga ka nende suhetes on aeg edasi läinud. Nad ei konutu sängi all nisama, vaid annavad bülletääni välja. Jutustavõd seal, et nad on endised rinddevõitlejad ja sõjakangelased, kelle vaprusel tööttu telstel oll mehitl-kodumaa põgeneda.“

„ÄRA NUUD AJA,“ vaidles vana Uuetoa mulle vastu, „et need ole kellegi rinddevõitlejad ega sõjakangelased, kes tängi alt sõidavad. Kas kord on kangelane olnud, see siangi alla ei poe. Küllap on endised sängialased, kes sõja ajal pildasid voodi ell pooli — saherdasid puskari ja külmaõetud kartulitega. Kangelase vaim ja mehemeel on iseloomu omadus, mis kestab igas olukorras ja kuni surmani... või pole seda kunagi olnud.“

„VAATA KALLIS UUETOA,“ pojatasin mine, „ajad on siiski põhjalikult muutunud. Mõned vähesed vanad kombed — nagu see sängi alla pugemine — on alles jäänud. Võta näitaks kommuniste. Nad on julmad ja hoolimatuks köölliikjad, ega ka nemad sõidavad vahest sängi alt. Mustavad, levitavad laimu ja kui muud ei saa, siis ajavad sängi all poti ümber. Kanadas töötavad kommunistid praegu just sel viisil. Aga kui aeg parejaks saab, siis tulevad välja ja on jälle „kangelased“ nagu Eestis juunipõörde ajal. Sa ju saad ka nende lehte ja võld sealts lugeda, millised „kangelased“ nad olid.“

„VANA UUETOA VAATAB MIND PEAD RAPUTADES ja mul on temast kahju. Tema ei suuda ikka uskuda, et seosmaa eesti rahvas, kelle töömeelst, püstitäpusest, võitlejavaimust ja aususest luuletajad on teinud laule ja aktustel on peetud kõnesid omab sängialuseid rinddevõitlejaid. Vanal ausal pöllumehel on raske kohaneda saatuse tuultes demoraliseerunud vurlede nöksudega. Mina aga arvan, et ma Uuetoa taati säästen hulmetest hingevapustustest, kui ma talle ette jutustan eelseisvatest „rinddevõitlustest“. Ju ma tean mõndagi, sest kõbin voodi alt kostab kaugele.“

„TORONTO EESTLASKONNAS ON ALANUD REVOLUUTSIA,“ jutustasim ma Uuetoaale. „Just samasugune, nagu selles Orwelli raamatus „Sigade farm“. Kõik need, keda pole demokraatlikul viisil valitud vastutavatele kohtadele, või kes sinna on pidanud hiiulma häbilstaval viisil köögikuse kaudu, on läönud kampa ja võitlevad oma „öiguste“ eest. Nüüd võetakse üle Eesti. Seltsi juhatus ja Eesti Maja. Ühispanga juhtimine võetakse üle, või kui see ei öönestu, siis tehakse oma pank ja hakatakse rahasid Ühispanlast telefoni teel välja terroriseerima. Oma panka. Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatus tembeldataks punasteks ja loodefakse sinna uued mehed ametisse panna. Siis tuleb järgjekorras sängialuste võitlejate seadmine. Võitlejate Ühingu juhatusse, kirikute ümberkorraldamine, kooliõpetajate väljavõtmine, laulukooriga settimine...“

„KAS SA ARVAD TÖESTI?“ küsis vana Uuetoa ja vahes mind nii loofusestu näoga, nagu ofeks te oma karja uhkuse — punase pulli matustel. „El arva,“ lõin mina käega, „sa ju tead, et ma olen fölietonist, joonealuse-kirjutaja. Niisugustel meestel on lubatud igasugust malja ajada! Ma ainult fantaseerin. See partel on revolutsiooniks ilgjurumal ja nörk. Sõveendud seoses lasegi, kui loed Eesti Tobude Agentuuri (ETA) — partel hääkendja!“

ABA EESTLANE, kolmapäeval, 4 novembril 1964 — Wednesday, Nov. 4, 1964

Lendlehtede kampaania selgitamisele

RVN-i juurde moodustatakse 3-liikmeline uurimiskomisjon. — K. Eerme loobus kultuuriarhiivi juhataja kohast. — H. Pärkma uesti RVN esimeheks

Rahvusliku Väliisvõitluse Nõukogu aastakoosolek möödunud laupäeval Torontos Eesti Majas kulges R. Sirge Torontos väljlmise järelainetuse tähe all. Ole kuue tunni kestnud koosolekul, millest võttis osa erakorraliselt suurel arvul RVN-i liikmeid ja kuulajaid, arutati üksikasjaliselt RVN-i endise juhatuse liikme K. Eerme eksimust seoses N. Eesti kirjaniku R. Sirgega kontakti võtmisel ning käsitati pikemalt ka anonüümsete lendlehtede levitamist mole rahvusteriviku lõhkumiseks ning meie asutuste ja keskorganisaatsioonide ruineerimiseks. K. Eerme, kes oli juba varem loobunud RVN-i juhatuse liikme kohalt, astus tagasi ka RVN-i kultuurerhivali juhataja kohalt, kuna lendlehtede koostajate ja levitajate paljastamiseks otsustati RVN-i juurde moodustada erilise kolmeliikmeline uurimiskomisjon. RVN-i senine esimees H. Pärkma valiti tagasi ning ühaksem liikmeksesse juhatuse valiti I. Heinsoo, H. Lupp, J. Pahapilli, E. Salurand, O. Träss, A. Letlik, R. Tol, Helno Jõe ja K. Melpoom.

Koosoleku avas esimees H. Pärkma, mille järel koosoleku juhtajateks valiti E. Kareda ja Edi Riiksna, protokolijateks E. Salurand ja J. Pahapilli. Päevakorra kinnitamise järel asus kõnetooli RVN väliskomisjoni esimees I. Heinsoo, kes andis kokkuvõtlikku ülevaate välispolitilisest olukorrast ja käsitas meie võitlustaklikku küsimusi. I. Heinsoo märkis, et praeguses olukorras on väga oluline meie suhtumine poliitilistesse probleemidesse, meie hoiak, meie kaine mõtlemisviis ja endadistipliin.

Meie ei ole praegu enam positsioonis, kus otsustatud on iga võitja võim ja isiklik vaprus.

Meie ühiskirjanduse ja meie organisatsioonid on seni olnud väga tugevad, mida kinnitasid möödunud Eesti Päevad. Kui meil tekib mingisugused criarvamist, siis saame neid lahendada oma organisatsioonides demokraatlikeks printsipiide alusel ning meie ei saa toleerida mingisuguseid anonüümseid võtteid, milledega taotletakse meie kesksete organisatsioonide laimamist ja lammutamist.

Pikemad läbirääkimised ja väielised tekkisid 1963/64 tegevusaastal aruannete juures. RVN mitme-palgelises ja täusdas tegevusarandes, mis oli liikmetele kirjalikult koju kätle saadetud, olid ära töodud ka RVN juhatuse seisukohad. K. Eerme hukkamööstmiseks vaelunuse režiimi esindajaga kontakti võtmise pärast ning samuti juhatuse hukkamööstev seisukoht nn. ETA bülletään ja sisistamiskampaania levitajate kohta. A. Salumets väitis, et juhatusest puudub seisukoht K. Eerme karistamiseks ja selliste vahejuhtumite edaspideks vältimiseks. Kõneleja arvates peaks RVN praegune koosseis mõnema laialdi ja välja kuulutama.

uned valimised. H. Urm märkis, et K. Eerme vahejuhtum ja lendlehtede levitamine on tõsised probleemid. Bülletään avaldamine ETA nime all on seda müütilisem, et R. Sirge on endine ETA (Eesti Telegraafiaagentuur) direktor N. Eestis. On täiesti arusamatu, miks lendlehtedes rünnatakse sellist eestlaste ühiseettevõtet nagu seda on Toronto Eesti Ühispank, kelle tegevus altub valitsuse välisrevisjonile ja kontrollile.

See on kriminaalsütegu. Veelgi arusaamal on vahejuhtum, kus üks Torontos tundud isikustest levitas ETA lendlehti Eesti Majas. E. Kareda kritiseeris samuti lendlehte ja selle levitajaid. Ta leidis, et see põrandalund kirjandus moonutab sihilikult fakte ning kooskõsitsenti pooltajate nimekirja on tömmatud isegi Pätsi nimis, mis on köigele sellele laimuks kampaaniiale kroonoon. Kõneleja leidis, et kui meie K. Eermet karistame, siis peame karistama ka lendlehtede levitajaid. Lendlehe hukkamööstmiseks võttis pikemalt sõna veel H. Pärkma, kes leidis, et lendlehtede koostajate ja levitajate avastamiseks tuleks korraldada juurdlus.

Esimees toonitas ühifasi, et lendlehtede levitamine on hukka möistetud ka teistes eestlaste keskustes Kanadas.

R. Tralla pärts, kas juhatusest on veel andmeid, kelledega R. Sirge tahtis siin kokku saada. K. Eerme seletustest RVN juhatusest on selgunud, et ta oli eeskätt huvitatud kirjanikest ja tahtis koos teiste kirjanikega näha ka Aino Thoeni ja Arved Viirlaidi, kes aga kokkutulekust osa ei võtnud. Montrealli esindaja F. Kanger kandis ette Eesti Liit Kanadas resolutsiooni R. Sirge vahejuhtumi kohta ja kinnitas, et Montrealis on lendlehe levitamine üldiselt hukka möistetud. K. Aun kinnitas, et tema arvates ei ole Karl Eerme üldse millegi süüdi, kuna meie peame kodumaal asuvate eestlastega kontaktide vältma.

Pärast vahega jatkusid läbirääkimised tegevuse aruande ümber. Lõpuks otsustati, et K. Eerme ja lendlehtede levitamise küsimuste kohta esitatud ettepanekud võetakse uesti käsitamisele legevuskava arutamisel. Nii tegevuse kuts ka rahalised aruanded kinnitatüksmeelselt. Möödunud aastal olid RVN-i sissetulekud 3804 dollarit ja väljaminekud 3640 dollarit.

Valimiste juurde asumisel esitas H. Urm esimehe kohale kandidaadiks I. Heinsoo, leides, et praeguses olukorras on esimehe vahetus vajalik, kuna uue esimees sihaks leevendada praegu esile kerkinud vastuolusid. I. Heinsoo loobus, tööntades sealjuures, et vana esimees peab alles jäima ja poololevad probleemid lahendama. O. Träss esitas seejärel esimehe kandidaadiks H. Pärkma, kes valiti tagasi 28. häälega poolt, 5 häälega vastu ja 2 hääle erapoolt eest jäämisel.

Juhatusse valiti I. Heinsoo (30), H. Lupp (25), O. Träss (24), E. Salurand (25), J. Pahapill (24), R. Tol (23), A. Lattik (21), Heino Jõe (20) ja K. Melpoom (15). Välja jäädi U. Jürima (13) ja R. Tralla (12). H. Urm ja A. Salumets loobusid kandidaatimast. H. Urm märkis hiljem, et ta ei saa kandidatirida, kuna ta ei saa nõustuda esimehe taktikaga. Asemikkudeks valiti V. Riimand, A. Voltre ja E. Karuks, esindajateks Ulemaailmsesse Eesti Kesknõukokku R. Tol, L. Vahter ja H. Raudsepp, aukohatu koosseisu H. Pärkma, R. Tol ja O. Träss, Balti Liit Kanadas koosseisu H. Kullango, I. M. Saar, Ed. Riisna, L. Puurits, R. Tralla ja E. Karuks, EIRE esindajateks I. Heinsoo, H. Pärkma ja E. Salurand, Mutual Cooperation League koosseisu A. Nõmmik, A. Kala ja E. Salurand. Raskusi oll erikomisjonide juhatajate leidmisi.

Välispoliitilise komisjoni juhatajaks valiti I. Heinsoo, rahvuskultuurilise komisjoni juhatajaks R. Tol ja Informatiointikonna juhatajaks E. Salurand.

Rahvuspoliitilise komisjoni juhataja kohale esitati kandidaatiks U. Jürima, kelle kandidatuur kukkus aga läbi. Kauaaegne Vabadusondi juhataja Hugo Urm keeldus

asi kandidaatimast ning kuna koosolekul ut kandidaati ei leitud jääi see koht lahtiseks. Lahilseks jäid ka rahvuspoliitilise ja juriidilise komisjoni juhatajate kohad ning koosolek andis juhatusle volituse nendele kohtadele vastavate isikute leidmisi.

Löpuks kerkis päävakorrale kultuuriarhiivi juhataja koha küsimus. Sellel kohal on praegu K. Eerme, kes on valitud kolmeks aastaks. Pärast pikemaid sõnavõitustid loobus K. Eerme oma kohast, tunnustades sealjuures, et ta on eksinud, kuid ta pole veellega pagulas, konnale mingisugust kurja teinud. Kuna ta on sattinud olukordade sunnil „eksilis eksili”, sils peab ta õigeks lahkuda.

Tegevuskava ja eelarve 3700 dollari suuruses summas kinnitati. Tegevuskava arutamisel võeti vastu ühtlasi H. Pärkma ettepanek 3-liikmelise uurimiskomisjoni moodustamiseks lendlehtede levitajate selgitamiseks.

Sama punkti all tulvi arutusele ka A. Salumetsa kahest punktist koosnev ettepanek, mis nöüdis erakorralise peakoosoleku kokkukutsumist K. Eerme küsimuse lõplikuks lahendamiseks ning RVN-u praeguse koosseisu, enne tähtaega laiall saatmiseks ja uute valimiste väljakuuutamiseks. Koosolek lükkas mõlemad ettepanekud tagasi, millega erakorralise koosoleku kokkukutsumist nende küsimuste lahendamiseks ei peetud vajalikuks.

Löpuks võttis veel sõna A. Salumets, kes avaldas lootust, et erinevad ideoologilised töökspidamised ei lõhu mela. Eksmõeld ning ei mõjuta mele töökspidamisi ühiste eesmärkide saavutamiseks.

„...olek lõppes ühisel hõimuliga”

Eesti Liit Kanadas seisukoht

Eesti Liit Kanadas juhatus koos esindajatega RVN-u koosseisus on kindlalt eitaval seisukohal kommunistliku kirjaniku R. Sirge Tõrontos viibimise puhul temaga sidemete loomises ja koosoleku korraldamises mõnede meie avaliku elu tegelaste ja kirjanike poolt. Kuna asjaosalised ise on oma väärtsammust aru saanud ja seda kahesnud ja kuna melli ei ole mingit alust oletada nende sõbralikkust või poolhoidu kommunismile, sils võib vaid oletada, et need sammud olid astutud mõistematult, arvestamata tagajärgedega. On mõistetav, asjaosaliste tagasitõmbumine meie eestlastkonna avallust tegevusest, millega ütisident selleks puuhaks tuleks lugeda lõpetatuks ja võtta hoiatusena tulevikus.

Samuti tuleb mõista hukka ka anonüümsete lendlehtede levitamist R. Sirgega suhlemise kohta, mille hukkamöistev sisu ja teravtoon on täiesti mõistetav (vaatamata isegi andmete ebäapsusele), kuid nende anonüümne iseloom tekitab kahtlust, kelle huve silm teenida tahetakse. Kahtlemata aitavad need lendlehed süvendada lõhet meie rahvusgrupis, teenides seega kommunistlike agitaatorite huve. Seda töendavad ka mõned hilisemad anonüümsed ähvarduskirjad meie tegelastele.

Liidu seisukoht on, et — kuigi seisukohtavõtud demokraatlikus ühiskonnas on täiesti endmõistetavad, siis anonüümus tuleb igati bukka mõista.

Võltes käesolevaga eelpool nimetatud ütisidenti kohta seisukohta, leib Liidu juhatus vajalise oma esindajate kaudu RVN-u koosseisus seda seisukohta kaitsta ja voldelda selle eest, et kommunistide lõhestamiskatse mitte vilja ei kannaks meie eestl ühiskonnas ja et meie välisvõitlus võiks kulgeda hõrimata ja töbusalt.

BEST AVAILABLE COPY

RVN resolutsioon

Asja toimunud RVN peakoosolekul võeti vastu resolutsioon, mis allpool on toodud ühendatud kujul:

12 aasta eest paidi alus RVN-ile kui Kanada eestlaste keskesindusele ja võitlusorganisatsioonile. 14. sept. 1983 astus kokku RVN-u 5. koosseis, saanud oma mandaadi üldvalimiste korras ligemale 3000-lt Kanada eestlastelt.

RVN-u ülesandeks on koondada ja sulatada kokku üheks tervikuks Kanada eestlased võitluses eesti rahva õiguste ja kodumaa vabaduse taastamise eest.

Avakoosolekul deklareeris uus koosseis, et rajab oma tegevuse juba varem väljakujunenud üldtunnustatud põhimõttele, eriti kodumaad ikknes holdva kommunistliku rezhiiimi mittetunnustamise, ko-eksistentslike tendentside ja kontaktide lubamistuse jt põhilistes küsimustes.

Konstateerides, et RVN-organite ja eriti ta juhatuse töö on olnud rajatud nende põhimõtete asjalikule rakendamisele, apelleerib üldkoosolek kõigi kaasmaalaste kõigi eesti rahvuslikkude ja nende organisatsioonide poole Kanadas oma arusaamistes ja seisukohavõttudes säilitama tasakaalukust, objektivust ja valmisolekut vastutama oma sõnade ja tegude eest. Ainult vastastikuses aumehelikusalduslikus õhkkonnas jäme püsima ühise võitlusrindena, et teenida eestlust ja anda oma panus võitluses ikestatud kodumaa ja ta rahva vabastamiseks.

Laupäeval, 31. oktoobril

RVN üldkoosolek

Laupäeval, 31. oktoobril kell 1 pääeval peetakse Torontos, Eesti Maja rüumes, 958 Broadview Ave. Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu korraline üldkoosolek.

Päevakorras: 1. Koosoleku avamine ja rakendamine. 2. Välimiskomisjoni esimehe 1. Heinsoo ettekanne: „Välimispoliitiline olukord ja meie võillustatlikku küsimusi”. 3. 1983/84. tegevusaasta aruanded. 4. Valimised põhikirja. Järgi. 5. 1984/85. a. tegevuskava ja eelarve. 6. Koosolekuli algatatud, küsimused.

Kiri Salme Ekbaumile

Kirjanik Salme Ekbaum on saanud „Vaba Eestlase” toimetusele järgmiste kirja:

Tean liiga hästi, mis on kaks-kümmend aastat valusat, pimedat viha, mis pole leidnud õrareageerimise võimalust ja on sadenenum me südamesse. Otsides plahvatades väljapätsu, on see valmis 186-ma hambad endi karjaliikmetesse. Ma ei saanud palju parata, et R. Strel oli minu address ja tervitused üle anda.

Kahtlemata on Sirge puknirjanik, vaevalt teist kirjaniku raudeesrilide taga saab eksisterrida. Kui tema julges soovi avaldada meie kirjanduseinimestega kohtamiseks, siis ausalt öeldes muuhkus keelas mind nii arg olema, et ma ei julgenud väljakutset vastu võtta. Mõte oma Siberis sunnud vendadele, kes kunagi argust suureks vooruseks ei pidanud, keelab mind siin vabas maailmas aliumast hirmupsühhoosile, mis ju alati on olnud kommunistide vägevalm relv. Küll ei olnud mul algusest peale vähematki kavatsust teha sellises kohtamisest saladust. Isagi anonüümne lendleht, mille väljenduslaad ja tööle mitte vastavad andmed peagu ületavad loomulikku surma surnud „Tõe Häälle” raudeesrilide taga, nendib, et koosolekule oli kutsutud peale koosolejate veel hulk teisi. Kuidas siis saab juttu õlla saladusest!

Et paarist tunnist, mil könealune viibis me majas ja mida pole raske töestada, on saanud juba kaks päeva, siis ei imestaks ma põrmugi, kui kolmas lendleht väldeks, et könealune uitab veel prae-gugi Torontos ringi. On isegi heaks arvatud ohustada allakirjutantu pe-

rekonnallikmeliid raudeesrilide taga. Minni Nurme kohta võin vaid märkida, et ta on ligi kümme aastat tagasi punakirjanik A. Hindist lahku läinud ja viimane on ammu uuesti abiellunud. Oma Kanadas eluneva venna eest ei ole ma vähemagi määrat volitatud kostma. Vaevalt ta teda rülvast jalum-kampaaniast on esialgu teadlik. Võin vaid tähendada, et ta rändas võimaluse avanedes 1928. aastal abiutuuri eel 19-aastase noorukina Kanadasse, olles seega 1924. aastal alles kaunikesi karjapolsi eas ja isa ülemvalitsuse all. Tema klassivendi elab praegugi Torontos, kes omaalgatuslikult minu poolle on pöördunud, et oma koollenna mainet tarbe korral seaduslikus korras kaitsta.

Enesekaitseks on mul vaevalt midagi lisada. Ma olin täielikult valmis aru andma. Keegi seda minult ei küsinud ja nüüd pean seda asjatuks. Igauks otsustab kaaslinnese üle oma vaimse suuruse välti piiratuse järgi ning seda ei saa mina muuta. Küll võtan ma teiste asjaosaliste püttulangemise küll enesle, kuna see sai alguse minu läbi. Samuti sooviksin vastutada oma tegude eest oma nimega. Loodan siiski, et see äikestevalang, kus mul on piksevarda osa, sätib torni veeklaasis väibudes, millega ei hõideta ju ühtki lahingut. Tihenda meie rahvuslikult mõtlevate noortega ja vanade riidu ning ei ole ega ainult viljatu eneselõhestamine. Mul jääb üle vaid kaasmasse, et tänada iga heidetud kivi eest ja nende eest, mis veel langevad. Aga samuti on mul põhjust tänada tõelise usalduse ja sõbralikkuse eest, mida ei ole olnud vähe.

Salme Ekbaum

BEST AVAILABLE COPY

Etteruttavalt

KÖIGE ROHKEM RIKUB NÄRVISID SEE, kui sa midagi otama lääß ja oodatu lääß kauaks tulemata. See on nagu vana ugu purjus mehest, kes viskas kinga jalast ja üratas naabrid. Need ootasid pingeliselt, millal tundeb teine king. Teine läiskemata, sest mees ulinuks king jalas. Naabrid aga ei saanud öö jooksul silma kinni — ootasid ja rikkusid närvे.

BULLETTÄÄNINGA ON SAMA LUGU. Kui oled ühe numbril asunud ja mõnuga läbl lugenud, siis hakkad otama teist. Teijad aga pusserdavad „fakte“ koguda, moonutada ja siis hakkavad masinal ümber tippima. Selle järgi läheb asl paljundust, kus jälle läheb aega ja läpuks võtab aega nende jalali aastmine ning eesti-äridesse kandmine. Lugeja oodata ja näreerigu. „Vaba Eestlase“ lugejad on bülletäänri saamisel olnud esilapse osas, kuna tegijatel ei ole mele lohe tellijate kartede. Närvidu korrasolu ja lugejate perema teenindamise üürides asume nüüd bülletäintidele april ja avaldame bülletäänri ürgmisse numbril nende sõnastust, aga meie tehniliste shenditega. Käskirja hanklis mele erilagent kättenimiga „Kaks suda korraga tulles“ — mees, keda vööb rohkem usaldada kui teeninast.

ETA testab:

BULLETTÄÄN NR. 4.

KAASMAALASEDI

Vastutustundetud elemendid on vahapeal jälle avallikult ja oma õigete nimede all eesti ajakirjanduses pool pildunud ETA anonüümsetele, väljaandjatele, sellepärasest jätkame oma kösimuste-vastuste seeriat, lättes kommentaarisid lugejaskonnale.

ETA on tarkade meeste kogu ja mitte kari rumalaid tööde, mida kinnitab järgnev loogiline mõtökäik. Rumalad inimesed ei saa kunagi ise aru, et nad rumalad on — targad selle vastu teavad täpselt, et nad on targad. Kuna mele seda teame, siis ei tohiks ka lugejail kahtlust tekkida mele tarkuses.

ETA ei ole kedagi isiklikult rünnanud, vaid levitab ainult kõige puhtamat laimu ja ainult nende inimeste vastu, kes aktiivselt tegutsevad eesti ühiskonnas. Ühtegi körvalseisjat meie ei puutu. Laimu levitamine on täiesti õigustatud meie väljaandede anonüümse iseloomuga, sest õige nime all seda ei saagi teha.

ETA jätkab nüüdsest peale meie pagulaskonna informeerimist kahest rauast korräga. Kröbedam paik tuleb põranda alt ja teine, viisakam, järgneb sellele Black Joe raami sees. See on suur võit ajakirjanduse vabaduse alal, et oleme suutnud Joe suruda kitsalt kokku ja vallitsme läukoera otsa tema kastist.

Eestlaskonna informeerimine ETA bülletäänide kaudu on nüüd välja jõudnud esimesest nn. ettevalmistavast faasist. Meie oleme jõudnud paljastada kõik need vastutustundetud tegelased, kes rahva poolt on valitud ühiskondlike positsioonidele. Kõik need diktaatorid, paavstid ja muidu rahvavaenlased on saanud oma teenitud karlistuse ja nad ei pääse kuskille rahva öiglase viha eest, nagu polnud seda võimalust ka Eesti Vabariigi ametnikutel ja teistel, tegelastel juunipõörde ajal. KÜÜditada mele neid ei saa, aga nad tulevad teisel viisil körvaldamise eesti ühiskonnast.

Nüüd järgneb bülletäänri kuulsusrikkes ajaloos teine nn. ümberkorraldamise faas. Kõik vabastatud ametkohad ja positsioonid saavad mehitatud ETA ringkondadele usaldusväärsed inimestega. Kuna praegu on neid usaldusväärsid ääreult vähe, siis vajame tungivalt, et kõik ned, kes mele kamba poolt hoiavad, ennast viibilmatult teataksid. Meie anonüümsest tingitult ei ole võimalik meila kirjutada ega telefonerida. Sellepärasest palume, et soovijad lihtsalt pistaksid pea voodi alla ja teataksid oma nime, aadressi ja positsiooni, mida keegi soovib täita.

Eesti rahval on vanasöna, et pörsast ei osteta kotis. Praegu on aga olukord, et uued tegelased ei ole avallikult teada ja kätta vööb, et rahvas neid sugugi ei usalda. Sellepärasest meie järgmine bülletään, jätkorras nr. 5, mis jälegi ilmub kulukas paljundustehnikas ja levitatakse põranda alt, kavatseb pörsad kotist välja tulla ja neid avallikult tutvustada. Siis vööb alustade aplauside ja hurrera-hüütega. Ette lännades lähke kaasabi ja usalduse eest!

Reedel, 13. novembril 1964

ETA väljaandjad.

RESTAURANT COPY
RESTAURANT COPY

BEST AVAILABLE COPY

VABA EESTLANE, laupäeval, 14. novembril 1964 — Saturday, Nov. 14, 1964

päeval, 21. novembril 1964 — Saturday, Nov. 21, 1964

J. Pahapilli Vabadusfondi esimeheks

RVN uus juhatus pidas esimeese koosoleku

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu Üldkoosolekul vallitud RVN uus juhatus pidas mõõdunud nõdalal esimeese koosoleku, kus jaotati ametid ja arutati tegevuskavatist küsimusi. RVN abiesimeesteks valiti koosolekul I. Heinsoo ja H. Lupp, sekretäriks prof. O. Träst, abi sekretäriks K. Meipoom, laekuriks H. Jõe, abi laekuriks peasekretär E. Salurand, kuna J. Pahapilli ja R. Toljaid ametita likimeiks. RVN juhatus esindajaks Montrealis abiesimehe õigustes on A. Lattik. Juhatuslilje J. Pahapilli kindnalt ühtlasi Vabadusfondi komisjoni esimeheks.

RVN liikmelt dr. Vello Sootsilt; kes teaduslikul ülesandel on asunud, aastaks ajaks Prantsusmaale; olli saabunud teade, et la Jakkub RVN koosseisust, kuna ta eemaloleku töttu ei saa osa võtta RVN tegevusest.

Juhatus võttis V. Sootsi lahku-misteadaande teadmiseks ja kutsus RVN liikmeks järgmisse kandidaadi Tolvo Milljani.

Koosolekul esitas senine E. Kultuurarhiivi juhataja K. Eerme kirjaliku avalduse arhiivi juhataja kohalt lahkumiseks. Vabastades K. Eerme Kultuurarhiivi juhataja kohalt avaldas juhatus temale tänu arhiivi organisatsiomise eest. Kultuurarhiivi hooldajaks kuni uue juhataja leidmiseni määrati RVN peasekretär E. Salurand. Arhiivis tehakse üleandmisega ühenduses tälelik inventuur.

Juhatuse koosolekul arutati läbimist Vabadusfondi tegevusega ühenduses olevald küsimus. Otsustati korraldada vöidutähtede aktiivoon, nagu on olnud igal aastal, kuid aktsiooniga alata alles pärast pühade perioodi.

Koheselt läheb käiku jäulutervistuse vahendamise aktsioon. Otsustati ka Madridi „Eesti Vabaduse Hääl“ heaks toetusi koguda, alustades selliiga uue aastat. „Eesti Vabaduse Hääl“ informatsioonimaterjalide ja muu kaastöö saatmine tehtli ülesandeks informatsioonikomisjoni esimehele E. Salurannale.

Üldkoosoleku otsusega juhatusle ülesandeks tehtud urimiskomisjoni moodustamise küsimuses arutati mitmesuguseid komisjoni moodustamise ja ülesandega seoses olevaid probleeme. Komisjoni moodustamine ja komisjoni ülesannete lähem kindlaks määramine jäeti juhatuse järgmiseks koosolekuks.

RVN juhatus pidas vajalikuks koostöö loomise Kanada eestlaste konföderatsiooni ajaloo koostamiseks. Kanada Eesti Liidu algatusel moodustatud ajaloo komisjoni, kuna komisjonile ülesandeks seadud töö on paremini läbivildav tihedas koostöös RVNuga ja RVN juures asuva E. Kultuurarhiiviliga.

RVN selgitab

Jäädes kindlaks põhilmõttel, et eesti ühiskonna ja selle poolt demokraatlikel alustel loodud organisatsioonide arusamed väärikusest ja aususest ei luba laskuda poleemikasse enõngumise tealmulevitajatega, leibab RVN-u juhatus siiski vajaliku olevat avalikkust informeerida järgmisest:

1) Üldkoosolek 31. okt. s. a. võt. ja Pärkma) arvasid, et vajadusti vastu (ühagi vastuhääletä) järg. pole samu üldtunnustatud põhimise resolutsiooni:

„Juhatusle ülesandeks teha komplekteerida ja tööle rakendada kolmeliikmeline urimiskomisjon, ülesandega materjale koguda nn. ETA bülletäni koostamise, kirjastamise ja levitamise ning sellega kaasnevate sosiamis- ja ähvarduskampaaniate kohta, ja kogutud andmed juhatusle esitada väljale järelduse tegemiseks seljeks, et oleks kaitstud Kanada eestlaste konföderatsiooni terviklikkus ja RVN-u kui selle keskesinduse hea nimi ja solidaarsus“.

Järelkult, komisjoni töö hõlma ka ähvarduskirju ja sosiamiskampaania.

2) Häälletamine Üldkoosolekul 25. aprillil 1964, mille tulemustele vihjates kaheksa RVN-u liikme rahvustlik usaldatavus on seadud küsimusmärgi alla, võeti ette peamiselt protseduuri-küsimuse selgitamiseks, nimelt — kas on vajadust häälletusele panna resolutsioon, milles esiletoodud põhimõtted praeguse koosseisu avakoosolekul septembris 1963 juba sõna-selgelt heaks klidetud? Kaheksa liiget (Jõe, Kareda, Pahapilli, pr. Herma, pr. Päts, Träss, pr. Kõva-

mõtted igal koosolekul uesti dekkarida, ja kinnitasid samaaegselt koosoleku ees, et nad on sisulise nende põhimõttete poolt. See-aga olid sisuliselt resolutsiooni poole kõik koosolekust osavõtjad ning sündmuse teadlikult vales valguses esitamine on ilmne laim.

3) Karl Eerme teatas tagasiastutmisest kultuurarhiivi juhataja ko-halt Üldkoosolekul 31. okt. ja dokumenteeris oma lahkumist vastava avaldusega ja võtmete üleandmisega juhatuse esimesel koosolekul 5. nov., kus vastutavaks arbi-ri vi eest kuni uue juhataja leidmi-seni määrati peasekretär E. Salu-randi.

4) Kallaletung Eesti Vabariigi konsul Joh. Markusele on ehitatud nn. „suure vale“ taktikale, mis ei väärvi sisulist öindamist ja on vaid uueks töenduseks sellest, et kallaletungijad ei tegutse eestl. Ühiskonna huvides. Meie kõikide usaldus, tunnustus ja lugupidamioon kuulub endiselt konsul J. Markusele.

5) ETA väljaandjate üritamine levitada laimutükiseid eestl. äride ja asutuste kaudu on süülitute kaas-maalaste sissevedamise konspiraciooni, mille paljastamisel ka levitaja kui kaassüütlane seaduslikku vastutust võib kanda. Ühiskonna ja iseenda huvide kaitseks tuleks sellistest kaitsetest teatada RVN-u büroole.

Eesti ühiskonna lammutajad

Sellest on mõodunud nüüd ilgemale poolteist kuud kui oktooberist Eestist saabus N. Lildi delegatsioon koosseisus Torontosse kehva väljumusega, sandaalidesse, baretti ja külunud mantlisse rõlvastatud mees — nõukogude eestl Kirjanik Rudolf Sirge. Sellel mehel õnnestus siin kontakti võtta mõningate Torontos elavate eestl Kirjanikkudega, mille tulemusena mõnedki mele hulgast kaotasid mõnoks ajaks pea ja kalne mõtlemisvõlme, saatuses paanikasse, mis veel praeugugi ei ole täielikult valbunud. Selle paanika raamides toimus suur põrandaalustel lendlehtede kampaania mele ajalehede, mele keskorganisatsioonide, mele asutuste ja meie tundud tegevaste vastu, mida täiendasid sihilitult lendu lastud kuulujutud, milledest paljud, kandsid kommunistide inspiratsiooni külunud templit. Mõned meie hulgast läksid isegi nil kaugelé, et nad hakkesid üldise lahingimise hoos ja pooltiliste kirgede keerises oma isiklikke arveld öiendama ja oma vastaseid igasuguste vahenditega matterama. Tööle au andes — olime nagu peata kuked, kes verlistasid Ükselst tagajärgedele mõtlemata.

Meie oleme R. Sirge vastuvõtmise kohta juba varem oma seisukohta avaldanud ja ei hakka seda käesolevas artiklis enam kordama. Ajaloosul on ka meie ühiskond esialgsest tölbunud ning on joudnud eeslassele omase kainusega arusaamisele, et meie ei saa endale lubada sisemise võitluse ja meie organisatsioonide ja Institutsioonide laostamise tukust, kuna see viiks paratamatult vistu meie eestl ühiskonna kiltrele hängingle, mis on venelaste ja nende agentide peamiseks eesmärgiks. Kaalukamat mele hulgast on joudnud veendumusele, et meie ei saa ühe vaheljuhumi või tehtud vee pärast hakata kogu oma elu lammutama, kõiki juhtlaid inimesi maha tegema ning suure väevaga pikkade aastate jooksul rajatud ja Üleselhitatud asutusi liikvideerima.

Kahjuks ei ole üks grupp Toronto eestlast joudnud samale veendumusele ja jätkavad põrandaalustel lendlehtede kaudu oma äsituskampaaniat ning mele tundud ja lugudest. Inimeste, meie ajakirjanduse ja keskusatuse mustamist ja lammamist, kasutades sealjuures kõige mustemat ja ala-

lumat faktikat, mis on aastakümneld olnud kommunistide kaubamärgiks. Eelmises lendlehes püüdil lendlehtede levitajad halba varju hella pr. Johanna Pätsi nime ning vilmases bülletäänis suunatakse oma lammukampaania valang Torontos eestl Vabariiki esindavale auväärsele konsul Johannes Markusele.

Meie ei kavatse laskuda sellitele madalale pinnale, et meie hakama oma lehe veergudel valdema anoniüümsete lendlehtedega ja ümber lükama nende veergudel esitatud lapsikult serveeritud valeandmeid. Olukord nõub silski, et meie peame juhtima eestl ühiskonna tähelepanu selle lammukampaania peamistele eesmärkidele, mis üksikisikute mustamise kaudu taotlevad meie Institutsioonide ja asutuse hävitamist ning seega kogu organiseeritud pagulaskonna liikvideerimist.

Kuigi lendlehtede autorid püüavad oma eesmärke maskeerida, on igale tähelepanelikule lugejale selge, et rünnaku peakill on suunatud eestl ajalehede, Rahvusliku Välisvõtluse, Nõukogu, Toronto Eesti Ühispanga ja Torontosse rajatud Eesti Konsulaadi vastu. Toronto eestl ühiskonnas on need tähtsamad asutused ja institutsioonid ja meie ühise elu kandefad, millel on suured ülesanded eestlaskonna koosholdimisel ja eestluse säilitamisel. Nende asutuste ja institutsioonide hävinemisel seisaksite paratamatult organiseeritud eestl ühiskonna varemetel. Meil ei pruugi vist eriti allakriipsutada, et nende varemest vahel jalutamine on kõige suuremaks naudinguks Kommunistlikkudele võimumeestele ja nende agentidele.

Lendlehtede koostajad ja levitajad on seni kartnud päevavalgust ning on eelistanud edasi jäädvoniüümseteks, mis kindlustab neile vastutustundetud mudaloopimise. Arvestades sihikindla eestl ühiskonna lõhkumise plaanidega ja eestl asutuste vastu suunatud kampaanilaga on mõll põhjust oletada, et nende bülletäänide taga ei seisata mitte sinult grupike elust pottunud ja oma seamatuse ning tegu võimetuse tõttu ühiskondlikust elust kõrvalle jäanud löögilmehi, vald ka punaste agenti, kes kasutavad õra lendlehtede levitajate kergeuslikkuse ja pimedas vilja

oma huvides ja rakendavad nad lammutamistööle oma looksupoletena.

Mida varem eestl ühiskond Toronto selle määrpaise oma kehast välja opererib, seda kliiremini saame teas hakata elama oma normaalset ja Üleselhitatud elu. Nende meeste paljastamine ei tohiks olla eriti raske Ülesanne, sest kõik andmed lasevad olelada, et lendlehtede koostajad istuvad siin ja seal eestl organisatsioonides ja kasutavad ilmselt ühta suuremat eestlaste kartofeekl, mille abil nad oma lammukampaania laiall levitavad. Kas ei oleks juba aeg, et meie asutused ja organisatsioonid oma koosseisud põhjalikult läbi sõeluvad ja siin töötava Tassi osakonna — Eesti Telegraafi Agentuuri — teadlikud või abadeadlikud kaastöölised paljastavad? Eestl ühiskond ei saa endale lubada, et ta elab ühe grupli kergemelsete ja vastutustundetute inimeste terroril, kellede mustamiskampaania ületab igasugused piirid ja kes tegutsevad ilmselt punaste agentide klassikaliste instruktsioonide ja näpunäidete järel.

Melle on tähtis meie range hoiak kommunismi ja selle rezhymi esindajate suhtes, kuid samal ajal on eluliselt oluline ka meie suhtumine meie oma organisatsioonidesse, institutsioonidesse ja asutustesse. Kui meie vaatame ükskõiksest pealt oma ühiskonna läärk-järgulist lammutamist, siis oleme ise selles lõhkumistöös kaudsest teataval määril kaassõdilased, mida meile tulevikus kunagi ei andestata.

K. A.

ESTONIA

BEST AVAILABLE COPY

VABA EESTLANE, laupäeval, 28. novembril 1964 — Saturday, Nov. 28, 1964

Tim Bucki propagandaaparatuur tegevuses

RVN-i juhatus kinnitas juhised uurimiskomisjonile

Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu juhatuse koosolekul mõodunud nädalal lahendati organisatsioonilisi küsimusi ja olid arutusel mitmesugused tegevuskavallised küsimused. Koosolekul kinnitati RVN rahvuspoliitilise komisjoni esimeheks RVN abiõisimees H. Lupp ja juridilise komisjoni esimeheks RVN liige Ed. Rilisa. Ohtlasi kinnitati väliskomisjoni, Informatsioonikomisjoni ja Vabadeusfondi komisjoni koosseisud. Juhatus kinnitas juhised uurimiskomisjoni tööks, mille moodustamise tehti juhatusele Ülesandeks RVN Üldkoosoleku otsusega.

Juhatus koosolekul tehti teatavaks eeslastele hiljuti saadetud uut liiki anonüümsete kirjade ilmisi tulek Torontos. Nende anonüümsete kirjade sisu vastab täielikult Kanada kommunistide juhi Tim Bucki poolt mõni aeg tagasi Tallinnas viibimisel teatatud propagandaaktsiooni liinile — Toronto eestlasti kutsutakse Nõukogude Eestit külastama või sinna „Ümber asuma”. RVN juhatus otsustas võtta lähemale selgitamisele, kui laialdaselt on eeslased neid kirju saanud.

RVN juhatus palub anonüümsete kirjue saanud isikuid sellest informeerida RVN bürood, et RVN saaks selgitada kirjade saatmise allikat ja astuda samme kaasmaalaste kaitseks.

Koosolekul selgitati ka mõningaid R. Sirge Torontos käimisega ühenduses olevaid küsimusi ja otsustati avaldada RVN juhatuse selgitus mõnes küsimuses.

Balti Liidu esimees H. Kullango andis koosolekul ülevaate Ottawas 8. ja 9. novembril toimunud suuremäst konverentsist, mis korraldati Kanada 100 aasta juubeli püdistusteks ülekanadalise Rahvuskultuurilise Nõukogu moodustamiseks. H. Kullango esindas konverentsil peale Balti Liidu ka Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu. Konverentsist võtsid osa nii Kanada kultuuriliste organisatsioonide kui rahvusgruppide keskorganisaatsioonide esindajad. Konverentsil viibis ja esines sõnavõtuga koda-konduse ja immigratsiooniminister R. Tromblay, kes käsitas Kanada kultuurilist mitmepäälisust.

Konverentsil otsustati moodustada 27-lilkmeline Kanada Rahvus-

kultuuride Nõukogu (The Canadian Folk Arts Council) ja saamasugused nõukogud moodustatakse ka provintsides, kus eriti rahvusgruppidel on võimalik vastavate nõukogude tööst suurema osatähtsusega osa võtta.

Koosolekul võttis teatavaks 3. Eesti Päevade Üldkogu otsuse, millega 3. Eesti Päevade puhatuluust määrati Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogule toetuseks \$600.—. Juhatus avaldas 3. Eesti Päevade organisatsioonile selle toetuse eest tösist tänu.

RVN juhatuse ja Balti Liidu koostööl otsustati koostada praegustele välispoliitiliste tendentside taustal märgukirja Kanada valitsusele, mis esitatakse Balti keskorganisatsioonide poolt Balti Liidu kaudu. Märgukirja kavandi väljatöötamine tehti Ülesandeks RVN väliskomisjonile.

Koosolekul kinnitati juhised uurimiskomisjonile, mille Ülesandeks on koguda ja dokumenteerida faktiilist materjali nn. ETA büljetääni koostamise, kirjastamise ja levitamise kohta, bülletääni sisusse tungiimata, samuti ähvarduskirjade saatmise kohta. Andmete kogumine toimiks vabatahtlikkuse ja usalduslikkuse põhimõttel. Kanadas kehtivaid seadusi rangelt austades. Komisjon võib ära kuulata isikute suulisi seletusi, võtta vastu kirjalikke seletusi, toimetada vaatlusi, koguda asitõendeid. Ära kuulata ekspertride arvamusid, jne. Kogutud materjal, mille konfidentsiaalsus peab olema rangelt peetud, antakse juurdluse lõppedes vastava akti põhjal üle RVN-i juhatusole, kes selle läbi töötab ja kokkuvõtte juurdluse tulmuustest Üldkoosolekule esitab.

Viiimase kompetentsi kuulub avaliikkuse informeerimine ja muude järeltõuse tegemine, mis vajalikud Kanada eestlastkonna terviklikkuse ja RVN-i hoiu nime ja solidaarsuse käitseks.

Mida teadis H. Pärkma Sirge külaskäigust

Juhatuses oli arutusele küsimus, mida teadis esimees H. Pärkma R. Sirge külaskäigu kohta. Kokkuvõte H. Pärkma seletusest ja varrem teatavaksvõetud K. Eerme avaldusist on järgmine: K. Eermelt esmasp. 21. sept. hommikul tööle minnekul juhuslikul kohtumisel kuuldu põhjal teadis H. Pärkma, et Torontos viibib kirjanik R. Sirge, kellega K. Eerme kavatseb kokku saada. H. Pärkma ei teadnud midagi sellest, mis oli juhtunud eelmisel päeval ja mis tegelikult kavas oli esmaspäeva öhtuks. Informatsiooni sündmuste kohta, mida tunneme R. Sirge intiidendina, andis K. Eerme kolmapäeval, 23. sept. RVN peasekretäriile, kes omakorda äsjaast ette kanas esimenele, kes korralduse tegi kokku kutsuda juhatust ja nõuda K. Eermelt aruande esitamist. RVN juhatuse erakorraline koosolek toimus esmasp., 28. sept. öhtul.

Sellel koosolekul, millest osa võtsid ka E. Heine (tolleaegne abiesimees) ja O. Jüri (tolleaegne rahvuspoliitilise komisjoni esimees), esitas K. Eerme nõutud aruande.

Intidenti hukkamõistev otsus tehti üksmeelselt ja ka lahendus K. Eerme osas — tagasiastumine juhatusest — aktsepteeriti kõikide koosolekate poolt olles.